

НАВІК

Молодці
Українці!

Вересень

2016

Український Ювілейний Місячник

Вересень
2016

Дніпро
Дубанівське

ISBN:

Видавництво “Навіки”
© Василь Пишний

1 вересня -

День Знань

14 вересня -

Початок індикту -
церковне новоліття

15 вересня -

Прпп. Антонія і Феодосія
Кієво-Печерських

21 вересня -

Різдво Пресвятої Богородиці
Друга Пречиста

27 вересня -

Воздвиження

* * *

Узваром сонця хлопчик Ранок
На землю – хлюп!..
Вітрами дубові розчеше
Кудлатий чуб,
Загляне в річку, піде полем,
Гайне селом,
Ускоче в м'яту і спочине
Солодким сном.

А дядько День насвятить маку
В Медовий Спас.
Наллє у діжку дерев'яну
Вівсяний квас.
Натрусить яблук, витре листям
З обличчя піт
Й засне клубочком на копиці,
Як кіт-муркіт.

Дід Вечір вуса настовбурче
І позіхне.
Ще й з пересердя на садиби
Дощем лийне.
Тоді здобріє, сяде в човен
І через став
Плистиме довго, не збагнувши,
Що задрімав.

Панянка Ніч з карети неба
Ступне в жита:
Чорноволоса, зореока,
Як молода.
Дмухне на хмари і розстеле
Туманом дим
Щоб бути з Місяцем у парі,
Як з молодим.

P.S. Хоч казка казкою, проте
У казці – суть:
Немає краще України
Й не може бути!

Яна Сілецька

Доля і географія

На життєвій ниві людині трапляються знакові зустрічі. Ті зустрічі змушують замислитись, щось змінити в житті, інколи навіть перемінити шлях. Зустрічі такі можуть бути з невідомими, або з відомими вам людьми. Вони трапляються в той час, коли навіть ви самі не розумієте, що ваша душа чогось шукає, а доля хоче вас вивести на новий шлях, або вберегти від якоїсь загрози, помилки, просто дурниці...

Старий водій Олег Пилипович був з тієї когорти, яка ще вміла користуватися кривим стартером. Я ж з тієї, яка бачила, як ним користувалися. Його життєві поради не раз ставали в пригоді. Якось на запитання про тривалість моєї поїздки зі столиці до Дніпра я сказав йому неправду. Як і більшість ровесників, любляв розповідати, що приїхав з Києва на пару годин раніше, ніж це було насправді. Старий замислено сказав: "От їхав би, Юро, спокійно... По дорозі заглянув би в цікаві міста, що поряд зі шляхом. Приїхав би на тричотири години пізніше. Не втомлений,

бензину менше б спалив. Молодий ти ще...”

Скільки разів від того дня довелося з вдячністю згадати Пилиповича! На узбіччях великої путі від столиці до Дніпра виявилися: Корсунський парк, музеї Кам’янки, Чигирин, Переяслава, Канівські гори... Краса раніше непомічених краєвидів вражала, і душа літала, насолоджуючись Україною. Згадуючи минуле, навіть соромно було за свої вихваляння та за минулий стиль їзди “педаль в тапок і очі на лоба”.

Багатими на цікаві міста виявились не тільки шляхи до столиці. Музеї, парки, замки, фортеці, а головне люди

в різних куточках України дарували нові й нові відкриття.

Восени, вкотре простуючи до Дніпра, завернув до загубленого серед степів дендропарку. Обабіч шляху по долині річки, де колись були козацькі зимівники, розкинулось творіння рук людських. Старі хутори завжди розміщували по лінії ходження дощу, от і для парку місцина підійшла якнайкраще.

Парки в Україні з'являються після вдалого або невдалого кохання. Влучила стріла Амура в серце – парк закладений. Схибив малий – теж парк закладений. Така в українців ментальність в прояві сердешних почуттів. Пов'язана виключно з ботанікою.

Парк – це окремий світ зі своїми мешканцями, зі своїм характером, зі своєю біографією. Історія цього парку була тісно пов'язана з трагічною історією кохання Миколи Давидова і Ганни Бурдзункевич – дочки поміщика з сусіднього села. Дівчина пошматувала серце пану Миколі, вийшла заміж за іншого, і померла молодою. Давидов же вислав дорогу від станції, куди привезли

тіло померлої коханої, до кладовища пелюстками троянд. Микола Давидов так ніколи і не одружився, все своє невтрачене почуття він віддав парку.

Осінь стелила мені доріжку кленовим та березовим листям. Його шелестіння під моїми ногами розповідало історії парку. І тільки килимки барвінку намагались своїм зеленим листом опиратися тихому вмиранню осені, нагадували про літо...

Хмари на небі жене легенький вітерець, хмари в холодній воді несе течія. З ними змагають у швидкості жовті човники вербового листа.

Верба стоїть над річкою, задивлена у її холодну воду. Вона проводить лелечі ключі до теплих країв. Вона їх чекатиме навесні... Скільки вже поколінь тих лелек виросло біля неї на толоці, скільки років проводжала і зустрічала?

За містком жіночка середніх літ, у синьому халаті, обкопувала липи.

- Вітання Вам, пані.

- Доброго дня.

Жіночка втомлено розігнулася. Поправила хустину. Сіла на лавці, що стояла поряд на алеї. Вона не звертала на мене уваги, а я задививсь на неї. Щось в ній було – у поставі, і обличчі, що змушувало мене не відривати очей, намагаючись те «щось» побачити.

- Я чумакую на Кіровоград, заїхав парк глянути, краса.

Жіночка порадкувала в своїй торбинці і мовчала. На вигляд була моя ровесниця.

- Ви з цих країв?

- Так, з сусіднього села. Працюю в парку. Більше нема де. От і копаю.

- Колгосп розпався?

- Я в школі молодші класи вела.

Тепер школи нема, закрили.

- Як Вас звати?

- Людмила.

- А по батькові...

- Людмила Іванівна.

- Я Юрій Миколайович. Можна присісти біля Вас?

- Сідайте.

Переді мною були чорні свіжоскопані кола на багряному осінньому килимі. Темно-синє небо поміж жовті крони. Темна течія несла опале листя як залишки літа. Я хотів говорити з цією жіночкою. Вона була ніби проста, і в той же час, в ній було те «щось», що не міг ніяк розгледіти, і чого не було в мені...

- Частина мого роду з цих країв. З Маржанівки.

- Я теж місцева з пращурів.

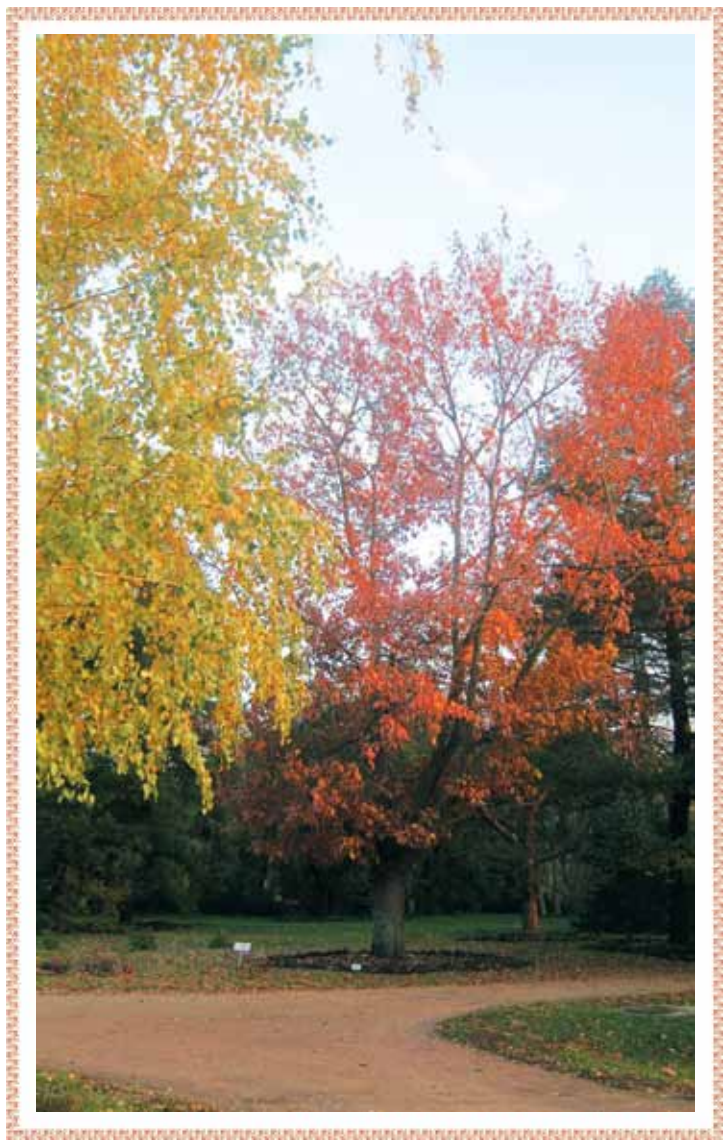
- Тяжко в сільській школі було працювати?

- Ні. Нам тоді зарплату платили, а в колгоспі не платили.

- Я, Іванівно, мав на увазі – з дітьми?

- Та ні. До кожної дитини я знаходила свій підхід.

- Так їх же десятка півтора, а то й два в класі?

- Так. Я шукала з кожною дитиною про що говорити.

- Поясніть.

- Шукала в кожній дитині ту хвіртку, через котру можна зайти в двір її душі.

- Сильно як сказано...

- Одне дитя, наприклад, хлопчик, дуже любить рибу вудити. Я йому підбираю віршики про річку і верби над ставом, задачі риб порахувати, пісню про Ятрань. Друга дитина, дівчинка, любить вишивати. Я їй все підбираю про вишивку. Задачі - скільки піде ниточок на рушник. Оповідання про майстринь.

- То ж півтора десятка особистостей. І до кожного ключ...

- Так зате вони відповідають всією своєю душею і вчаться.

- Схиляю голову. У мене син не в останній гімназії міста навчається. Я за вісім років, крім здати гроші в шкільний фонд і додаткові заняття, нічого й не чув.

- Складне питання - вчителювання.

- Мені добра знайома в Запоріжжі розповідала, що вчительки діляться на три категорії: “квочки”, “зозулі” і “чайки”.

- Як це? – майнув швидкий та уважний погляд.

- “Квочки” ходять за дітьми, “зозулі” кидають на призволяще, а “чайки” летять, а дітлахи за ними.

В очах Іванівни я побачив посмішку і легке здивування.

- Ви вчитель?

- Ні. Я агроном.

- А інші дівчата, які тут працюють, теж місцеві?

- Так. Усі побираються отак. Таню на станції скоротили, Марія маму доглядає - з міста повернулась, Оля економістом в колгоспі працювала, поки він був.

- Це єдине місце, де можна працювати в окрузі?

- Так. В фермерському господарстві такі, як я, не потрібні. До Кривого Рогу чи Кіровограду не наїздишся. Тримаємо дві корови, городину вирощуємо, та воно все копійки коштує. Вже ж за сорок... Тут народилася. Тут нажили господарства з чоловіком. Кому ми потрібні в місті. Правда, й тут нікому не потрібні...

Ми говорили про її школу, згадували, де її випускники навчалися, у які краї

життя закинуло учнів і як склалися їхні долі. Про історію села і про людей...

...Поїхав далі я своїми шляхами. Та не виходила з голови та зустріч. Я її згадував зимою. Уявляючи заметений парк, течію, котра промиває лід. Приходила в думки та зустріч і коли весною поверталися з вирію птахи. Вчителька повідала мені щось таке, що не говорилося вголос. Я став "багатший" після зустрічі з нею.

Нинішнього року, на шляху до Кіровограда, завітав в парк. Біля центрального входу сидів дідусь, відповідальний за продаж квитків. На його столі були квитки, дерев'яна скринька для коштів і газета, котру він уважно читав, весь час поправляючи окуляри. Звернувся до нього в надії знайти знайому.

- Доброго здоров'я.
- Доброго дня. Десять гривень квиток для дорослих. Звідкіля шлях держите?
- З Дніпра.
- Велике місто. Був там. В 60-х роках на автозавод в командировку від сільгосптехніки їздив.

- В парк пустите?
- Так. У Вас без здачі?

Простягнув дідові десять гривень - і зрозумів його інтерес до мене: старий клав до скриньки перші кошти. Переді мною відвідувачів ще не було, а час вже добігав обіду.

- У Вас різноробочою, моїх років, колишня вчителька працює? Людмилою звати. Я її минулого року стрічав тут.

- Може, й працює. Їх усіх директор відпустив на тиждень. Сінокіс нині.

- Відповідальна пора. В дитинстві любив слухати як коси лаштують на наступний день.

- От ти даєш! У нас тільки й кіс залишилося, що в Петра сліпого, кума Ілька та в мене.

- А як же косять?

- Мотокоса називається. Китай. Як задиринають косарі, то тікає все живе з луків.

- Прогрес. Нові технології.

- У нас на свинокомплексі свиней по іностранный новій технології вирощують. Два кіла в день приросту дають. Закриєш очі – аптека. Відкриєш – свинарник. Ото запах гною тільки видає... А нащо тобі вчителька? Ти чоловік видний,

купи в мене кіз.

- Багато?

- А хоч скільки. У мене на шерсть кози. В баби руки болять прясти. А твоя господарка ще молода, справлятиметься.

- Мені пасти нема де. Я городський.

- От той город. Скільки людей спортив...

- Працівникам ділянки наділили косить сіно в парку, чи десь далі?

- Частині в парку, частині далі по березі. Що ж тобі таке та Людмила наобіцяла, що через рік повернувся і шукаєш її?

- Добра Вам.

- Так кіз не купиш?

- Ні, діду.

- Ну хоч білет купив. А то ходять в парк мимо центральних воріт.

Блукав алеями і стежинами по луках. Стояв у роздумах, опертий на поручні містків. Розглядав віддзеркалений парк у чистій воді, хвильками якої гойдалася й моя скромна персона під солом'яним брилем. Спів птахів, кумкання жаб робили світ парку далеким і захищеним від зовнішнього життєвого хаосу.... Запахи свіжоскошеного сіна кликали

забути про проблеми. Піді мною течія
несла час.

Течія... Скільки по ній всього
сплигло. Ця річечка пам'ятає багато.
Козацькі зимівники і покріпачені села,
війни, голодомори, колгоспи.. Гірші
часи і кращі. Десятки поколінь виростили
тут. Кожне з котрих мріяло виростити
діток розумнішими і щасливішими за
себе...

Село – воно живе, коли кількість
весіль, хрестин, заручин переважає
кількість поминок. Скільки людей
звідси пішло. Одні своєю волею, а
більшість – чужим свавіллям... Одні

комсомольські путівки чого варті, – найбільша депортація останніх часів.

Історія держави є вічна боротьба зі своїм селянством. І нині вона йде: витісняють селянина з його землі. Земля – надто ласий шмат для великого капіталу, з його мрією перетворити дрібного власника на наймита. Згадалася навіть цитата Джеймса Скотта: “Ці спільноти витіснялися, оскільки вони були небажані для держави за своїми нормативними основами, хоча вони мали і хотіли зберегти свою власну унікальну історію розвитку...”

Ми все-таки в цих степах Мамаї. Нас не можна вишикувати в шеренги і видати якість свідоцтва. В кожному з нас закладена самодостатність, котра є основою свободи. Ми сидимо по своїх “хуторах” при справах. Є питання чи проблема в когось, зійшлися, вирішили – і розійшлися знов по “хуторам”.

В роздумах про сільське буття ішов час. Як же сильно залежить доля людини від географії! В місті молода дівчина, маючи трішки вроди і спідничку з високим розрізом, може влаштуватись на роботу, не маючи й

знань особливих. Он в сусідній компанії Світланка працює в загальному відділі. Подивишся на неї – “юпка мимо, кохта гола”, як в народі говорять, а при справі, документи носить з одних дверей в інші. І зарплата в рази більша, як в сільської вчительки. В місті, як би там не важко було, а підробіток можна знайти...

Невже державі не потрібні фахівці? Ось тут, серед степів, такого рівня педагог!.. А скільки інших фахівців не мають шансу хоч на якусь реалізацію, на можливість принести користь людям, країні. Чи, може, та користь і не потрібна країні як для нинішнього часу?

У стані напівневагомості я приблукав під величні липи. Розсівшись на лавочці, як у партері, слухав симфонію. Тисячі бджіл колихали липовий цвіт, а ще більші тисячі висіли в повітрі, тримаючи чергу за тими, що колихають. Медовий запах лип водив мою душу стежками дитинства.

Бджолину симфонію порушив далекий сміх і говір. Вони наростали і з'явилися з-за кленів. Спочатку роєм на галявину вилетіли діти, заповнюючи

сміхом простір між барвінком і бджолами в кронах дерев. За ними цей простір почав наповнювати весільний гурт. Молодий в модному костюмі з трьома складками штанин над новими черевиками. Молода у фаті і білосніжній сукні, під якою, здається, сховався весь вітер. Свати і свідки, перев'язані рушниками, гості в костюмах і джинсах, без галстуків, і в галстуках, зав'язаних так, як можуть зав'язувати виключно в українських селах... Навколо цього панства, як сокіл, літав фотограф, щось гукаючи в невгамовну юрбу і ловлячи щасливі моменти для фото.

Весілля... Душа з крон лип повернулася, щоби стати учасником цього дійства. Радість переповнювала мене.

Весільний гурт зупинився. Поважний пан, перев'язаний навхрест рушниками, цокнув стаканом по пляшці. Тиша настала одночасно з його ритуальним дійством. З натовпу з'явилися у витягнутих руках стакани, числом кратним кількості в нім людей.

- Усім налили? – гукнув сват.

- Усім, усім, усім... – відповів

дружній колектив невпопад

- Хочу побажати. Щоб наш Петро з помічника машиніста дослужився до машиніста, а Людмила закінчила в цьому році педучилище і на осінь отримала перший клас в школі райцентру!!!!...

... У синьому небі над парком кружляла пара лелек. Вони підіймались вгору, потім знов опускались майже над верхів'я дерев, кружляючи над гніздом. Батько і мати підняли в перший свій політ дітей, благословляючи на життя...

Юрій Фоменко

ВЕРЕСЕНЬ

1

День Знань

2

– **205** років від дня народження **Івана Миколайовича Вагилевича** (1811-1866), українського поета, філолога, етнографа, священник. Один з авторів альманаху «Русалка Дністровая».

– **160** років від дня народження **Василя Лукича Левицького** (1856-1938), українського письменника, журналіста, видавця, бібліографа, культурно-освітнього та громадського діяча

4

Неділя 11-та після П'ятдесятниці
**25 років від часу підняття (1991)
над будинком Верховної Ради
України жовто-блакитного прапора**

Стрітення Вишгородської
(Володимирської) ікони Богородиці

Справжня її назва Вишгородська, а не Володимирська, бо первинно вона знаходилась у храмі міста.

Згідно з переданням, вона була подарована Києву від Константинополя. Київський князь Юрій Долгорукий помістив її у Вишгороді, спорудивши для неї спеціальний храм. Звідти й назва ікони - Вишгородська.

Згодом цю ікону вкрав князь суздальський Андрій Боголюбський, напавши і зруйнувавши Київ. Він розмістив Вишгородську ікону у Володимирі-на-Клязьмі, тоді вона й була перейменована на Володимирську.

– **100** років від дня народження **Григорія Марковича Слущкого** (1916-1990), українського архітектора

Прпп. сщмч. Кукші і Пимена Києво-Печерських (1114)

– **110** років від дня народження **Івана Андрійовича Михайлюка** (1906-1988), українського письменника

Знайдення мощей прп. Іова
Почаївського (1659). Собор прпп. отців
Києво-Печерських, в Дальніх печерах
(прп. Феодосія) спочилих

11

Неділя 12-та після П'ятдесятниці
Усікновення голови Предтечі і
Хрестителя Іоанна. День пісний

13

– 150 років від дня народження
Ананія Савича Гоминюка (1866-?),
українського лірника

14

– Початок індікту. Церковне новоліття

15

Прпп. Антонія (1073) і Феодосія
(1074) Києво-Печерських

– 100 років від часу заснування
(1916) у Катеринославі медичного
відділення Вищих жіночих курсів
(нині - Дніпропетровська медична
академія МОЗ України)

17

– 115 років від дня народження
Миколи Петровича Глуценка (1901-
1977), українського художника, лауреата
Шевченківської премії (1972)

18

Неділя 13-та після П'ятдесятниці

19

– Спомин чуда Архистратига Михаїла
в Хонах (V)

– 19 вересня 1941 р., виконуючи

вказівку Сталіна, у Києві почали знищення запасів продовольства, мішки з борошном, цукром і сіллю скидали у Дніпро, олію виливали на землю, а горілку та спирт - у каналізацію. Спеціальні групи підірвали 4 мости через Дніпро, нову електростанцію на Подолі, залізничний вокзал, консервний завод, склади палива та продовольства, вивели з ладу водогін. Того ж дня до міста ввійшли німці. Була запроваджена комендантська година і трудова повинність, заборонялось мешканцям інших міст перебувати у Києві, киянам наказали зареєструватися, здати зброю, боєприпаси, протигази, радіоприймачі та запаси продуктів. Тих, хто не виконав наказів, очікував розстріл. Опівдні 19 вересня на дзвіниці Печерської Лаври вивісили червоний прапор зі свастикою. А з 20 вересня почалися в різних місцях вибухи мін вздовж всього Хрещатика, закладені радянськими саперами напередодні відступу Червоної армії: були знищені магазин “Дитячий світ”, “Гранд Готель”, готель “Континенталь”, Успенський Собор...

Відтак, німецьки солдати відмовилися від спроб погасити вогонь та очепили

центр міста, який горів ще 2 тижні. Згодом німецькі сапери знешкодили 670 мін, зокрема в Оперному театрі, Софійському соборі, будівлях Держбанку, Центральної Ради, НКВС і ЦК КП(б)У.

20

– Прмч. Макарія Канівського (1678)
– **125** років від дня народження Павла Петровича Филиповича (1891-1937), українського поета.

Попри те, що Филипович ніколи не належав до будь-якої політичної партії і не брав надто активної участі в громадському житті, його заарештовано в серпні 1935 року НКВС і засуджено до страти. Невдовзі вирок було замінено на 10-річний термін ув'язнення.

Відбував покарання спочатку на Медвежій Горі (на північ від Ленінграда), згодом на Соловках. Вивезений звідти з великим етапом в'язнів Соловецької тюрми і розстріляний 3 листопада 1937 р. в урочищі Сандармох поблизу Медвеж'єгорська (нині Республіка Карелія, РФ).

Трагічно склалася доля дружини Филиповича - Марії Андріївни. Не витримавши горя, вона збожеволіла.

1939 року (чоловіка вже не було серед живих), “зважаючи” на її прохання перевести її до чоловіка на Колиму, її вислали до Караганди. Подальша її доля невідома.

Київ, 1923 р. Зліва направо, перший ряд: Максим Рильський, Юрій Меженко, Микола Хвильовий, Майк Йогансен, Григорій Михайлов, Михайло Вериківський. Другий ряд: Наталя Романович, Михайло Могиллянський, Василь Еллан-Блакитний, Сергій Пилипенко, Павло Тичина, Павло Филипович. У третьому ряду стоять: Дмитро Загул, Микола Зеров, Михайло Драй-Хмара, Григорій Косинка, Володимир Сосюра, Тодось Осьмачка, Володимир Коряк, Михайло Івченко

Мономах

Дивився з вежі
На темний бір,
Там слід ведмежий
І вовчий зір.

Залізна шкіра,
Серце тверде –
На роги звіра
Не попаде.

Там бродять тури
У далині.
А дуб похмурий
Ковтає дні.

О Мономаше!
Ти не навчай,
Що щастя наше –
Покора й рай.

Дививсь і зброю
Стиснув хутчій,
Соколів двоє
Враз не плечі.

Зійдуть на попіл
Бліді ченці,
А спис і сокіл
В твоїй руці!

Бичача шия,
Мов камінь крик.
Не Візантія –
До степу звук.

Гримить відвага
На всі віки –
Той крик варяга,
Той стиск руки!

* * *

Заклинаю вітер і хмари,
Заклинаю, земле, тебе!
І бринять найміцніші чари –
Заклинаю сонце сліпе.

Пролетіли огненні бджоли
Між зелених полів людських.
Заклинаю вас, тихі доли,
Не пускайте до себе їх!

А глухі снігові градини,
Смілий вітре, хоч ти розвій, –
Хай живуть і квіти й рослини
У країні бідній моїй!

Ясний світ, степе без краю,
Срібна пісне роси й трави,
Вас кохаю, вас закликаю,
Хочу бути таким, як ви!..

Павло Филипович

– **105** років від дня народження
Миколи Львовича Нагнибіди (1911-
1985), українського поета

21

**Різдво Пресвятої Богородиці.
Друга Пречиста**

22

**Знайдення і перенесення мощей
святителя Феодосія, архієп.
Чернігівського (1896)**

– **100** років від часу відкриття (1916)
**Чернігівського педагогічного інституту
ім. Т. Г. Шевченка (нині – Чернігівський
національний педагогічний університет
ім. Т. Г. Шевченка)**

Прп. Павла Послушного, Києво-Печерського (XIII)

Хотинська битва 1621 р.

Завершилася перемогою об'єднаних сил Речі Посполитої та українського козацтва під проводом Петра Коношевича-Сагайдачного.

На початку літа 1621 року турецький султан Осман II на чолі 150-тисячної армії, що мала на озброєнні 60 гармат і 4 боєвих слона, вирушив на Польщу. Король Речі Посполитої Сігізмунд III Ваза звернувся по допомогу до запорожців. Наприкінці серпня армія наблизилась до фортеці Хотина на правому березі Дністра.

23 вересня 1621 турецька піхота і татарська кіннота атакували козацький табір, проте запорожці відбили напад. 28 вересня султан Осман II дав генеральну битву, спрямувавши головний удар на запорожців, однак зазнавши поразки погодився на мирні переговори.

Була укладена мирна угода. Османська імперія та Кримське ханство зобов'язалися не нападати на українські землі.

Петро Коношевич-Сагайдачний помер у Києві 20 квітня 1622 р. від рани, отриманої під Хотиним.

В 2011 році рішенням
Архієрейського собору Української
автокефальної православної церкви
Петро Сагайдачний був канонізований
в чині «благовірний гетьман»

24

– **200** років від дня народження **Михайла Корнійовича Чалого** (1816-1907), українського громадсько-культурного діяча, педагога

– **140** років від дня народження **Марії Степанівни Крушельницької (Слободи)** (1876-1935), української актриси і письменниці

– **100** років від дня народження **Костянтина Йосиповича Біди** (1916-1979), українського літературознавця, мовознавця (Канада)

– **100** років від дня народження **Павла Феодосійовича Фільчакова** (1916-1978), українського математика

25

Неділя 14-та після П'ятдесятниці, перед Воздвиженням. Віддання свята Різдва Богородиці

26

– **115** років від дня народження **Семена Дмитровича Скляренка** (1901-1962), українського прозаїка

– **100** років від дня народження **Степана Кириловича Мішури** (1916-1960) українського письменника

27
Воздвижения

– 120 років від дня народження Тимофія Львовича Бойчука (1896-1922), українського живописця

– 70 років із дня смерті Юрія Горліс-Горського (14 січня 1898, Демидівка - 1946, Аугсбург). Український військовий і громадський діяч, старшина Армії УНР, письменник.

На власному прикладі Лісовський переконався, що гуманізм до ворога обертається новими жертвами: так, він подарував життя полоненому начальнику міліції, відпустив його, а той «віддячив», викликавши телеграфом з Єлисаветграда полк червоної кінноти. Бій завершився великими втратами для

Холодноярців.

У своєму знаменитому романі «Холодний Яр» Горліс-Горський писав:

«...ворог лише мертвий перестає бути ворогом, з цим я погодився лиш тепер, на цьому клаптеві української землі, який треба було відстояти — або загинути».

29

– 150 років від дня народження Михайла Сергійовича Грушевського (1866-1934), українського письменника, історика, соціолога, літературознавця,

громадського і політичного діяча, автора збірки «Предок».

Книгу складають найяскравіші твори з художньої спадщини видатного вітчизняного історика і вченого, одного з найбільших поборників української духовності Михайла Грушевського. Ці твори розкривають ще одну непересічну сторінку його могутнього обдарування - талант белетриста. Провідна тематика - історичні сюжети, роздуми, соціально-побутові картини з життя українського народу.

Грушевський також є автором книг:

“Про старі часи на Україні: Коротка історія (для першого початку)”

“Історія української літератури”

“Історія України-Руси”

“Ілюстрована Історія України”

Художні твори на сайті ukrlit.org

Праці Грушевського на аудіобібліотеці litplayer

“На порозі нової України”

Зібрання основних праць М. Грушевського в електронній бібліотеці “Чтиво”.

– 75 років від дня початку (1941)
масових розстрілів нацистами мирного
населення у Бабиному Яру м. Києва

Мцц. Віри, Надії, Любови та матері
їх Софії

– **175** років від дня народження **Михайла Петровича Драгоманова** (1841, Гадяч, Полтавська губернія, - 2 липня 1895, Софія, Князівство Болгарія).

у к р а ї н с ь к и й
публіцист, історик,
філософ, економіст,
літературознавець,
ф о л ь к л о р и с т ,
громадський діяч,
представник відомого
роду українських
громадських і
культурних діячів
Драгоманових.

Один із організаторів «Старої громади» у Києві. Доцент Київського університету (1864-1875). Після звільнення за політичну неблагонадійність емігрував до Женеви, де очолював осередок української політичної еміграції (1876-1889). Професор Вищої школи у Софії (зараз - Софійський університет) (1889-1895).

Брат письменниці та громадської діячки Олени Пчілки, дядько Лесі Українки й Оксани Драгоманової. Його син - Світозар Драгоманов, зять - Іван Труш.

Вересневі ювілеї

13

– **100** років від дня народження **Роальда Дала** (1916-1990), валлійського письменника

19

– **105** років від дня народження **Вільяма Джеральда Голдинга** (1911-1993), англійського письменника, лауреата Нобелівської премії з літератури (1983)

20

– **150** років від дня народження **Джордже (Георге) Кошбука** (1866-1918), румунського поета, літературознавця, перекладача

21

– **150** років від дня народження **Герберта Джорджа Уеллса** (1866-1946), англійського письменника

– **100** років від дня народження **Тіни Георгіївни Донжашвілі** (1916-?), грузинської письменниці

23

– **150** років від дня народження **Олексія Миколайовича Северцова** (1866-1936), російського та українського біолога, зоолога

24

– **120** років від дня народження **Френсіса Скотта Фіцджеральда** (1896-1940), американського письменника

25

– **250** років від дня народження **Армана Емманюеля дю Плессі Рішельє** (1766-1822), французького державного діяча

– **150** років від дня народження **Томаса Ханта Моргана** (1866-1945), американський біолог, один з основоположників генетики. Лауреат Нобелівської премії.

Морганізм - це сукупність уявлень про спадковість, про матеріальні носії її - гени, їх розташування в хромосомах.

В СРСР ідеологічна боротьба проти «реакційної» науки генетики з новою силою спалахнула після закінчення Другої світової війни. У 1948 р. було скликано спеціальну сесію ВАСГНІЛ (Всесоюзна академія сільськогосподарських наук імені Леніна) для розгляду «становища у біологічній науці». У доповідях Лисенка

(президента академії) та його прибічників лисенківську теорію було проголошено «передовим мічурінським напрямком» біології, а концепції «формальної» (класичної) генетики (менделізм-морганізм-вейсманізм) різко засуджені як «безплідні», «метафізичні», «схоластичні», «ідеалістичні» та «реакційні». Лисенко наголосив на тому, що його позиція має офіційну підтримку на найвищому рівні: «...запитують про ставлення ЦК партії до моєї доповіді. Відповідаю: ЦК партії розглянув мою доповідь та схвалив її. (Бурхливі оплески, що переходять у овацію. Усі встають.)». Прихильників класичної генетики було звільнено з роботи (академіка М. Гришка, академіка Д. Трет'якова, академіка І. Шмальгаузена, академіка М. Холодного, професора С. Гершензона, академіка І. Полякова і професора Л. Дероне та ін.). Під час розгрому генетичної науки (менделізму-морганізму-вейсманізму) загинув в застінках НКВС всесвітньо відомий генетик Микола Вавілов (1943). Гоніння на генетику (які очолив Лисенко) як буржуазну лженауку тривало до 1966 р.

Так, зокрема, тільки 35 років тому (1981-1982) створена перша наскрізна програма викладання медичної генетики на

теоретичних і клінічних кафедр Львівського медичного інституту. Відповідальними за створення такої програми були професор Павло Скочій і доцент Зиновія Служинська, за що також зазнали переслідувань.

– **110** років від дня народження **Дмитра Дмитровича Шостаковича** (1906-1975), російського композитора, піаніста, педагога, громадського діяча.

В 1948 Шостакович, поряд з багатьма іншими композиторами (зокрема С. Прокоф'євим та А. Хачатуряном) потрапив під кампанію боротьби з формалізмом, очолювану тодішнім головою Верховної Ради РРФСР Андрієм Ждановим. Після оприлюднення Постанови ЦК ВКПб про оперу «Великая Дружба» Мураделі, Шостакович був звинувачений в «формалізмі», «буржуазному декадентстві» та «плазуванні перед Заходом», визнаний профнепридатним, позбавлений звання професора Московської та Ленінградської консерваторій та вигнаний з них. Більшість творів Шостаковича були заборонені, а його родина позбавлена привілеїв.

7 принципів фінської освіти

«Або ми готуємо до життя, або - до іспитів. Ми вибираємо перше».

Згідно з міжнародними дослідженнями, які раз на 3 роки проводить авторитетна організація PISA, фінські школярі показали найвищий у світі рівень знань. Вони також найбільше з усіх читають на планеті, зайняли 2-е місце з природничих наук і 5-е - з математики.

Але навіть не це так захоплює педагогічне співтовариство. Неймовірно, що при таких високих результатах школярі проводять найменшу кількість часу за навчанням.

Середнє загальноосвітнє обов'язкове навчання у Фінляндії включає школу двох ступенів:

- Нижня (alakoulu), з 1 по 6 клас;
- Верхня (yläkoulu), з 7 по 9 клас.

У додатковому 10 класі учні можуть поліпшити свої оцінки. Потім діти відправляються в професійний коледж або продовжують навчання в ліцеї (lukio), 11-12 класи в нашому звичному розумінні.

7 принципів «середньої» фінської освіти:

1. Рівність:

Шкіл

Немає ні елітних, ні «слабеньких». У найбільшій школі країни вчиться 960 учнів. У найменшій - 11. Усі мають абсолютно однакове устаткування, можливості та пропорційне фінансування. Майже всі школи - державні, є десяток приватно-державних. Різниця, крім того, що батьки вносять часткову оплату, - в підвищених вимогах до учнів. Як правило, це своєрідні «педагогічні» лабораторії, які наслідують обрану педагогіку: Монтессорі, Френе, Штайнера, Мортана. До приватних відносяться і установи з викладанням англійською, німецькою, французькою мовами.

Дотримуючись принципу рівності, у Фінляндії існує паралельна система освіти «від дитячих садків до університетів» шведською мовою. Не забуті і інтереси саамського народу, на півночі країни можна навчатися

рідною мовою.

До недавнього часу фінам було заборонено обирати школу, слід було віддавати дітей в «найближчу».

Заборону зняли, але більшість батьків так і віддають дітей «ближче», адже всі школи однаково хороші.

Всіх предметів

Поглиблене вивчення одних предметів на шкоду іншим не вітається. Тут не вважається, що математика важливіша, приміром, мистецтва. Навпаки, єдиним винятком для створення класів з обдарованими дітьми можуть бути схильності до малювання, музики і спорту.

Батьків

Хто за професією (соціальним статусом) батьки дитини вчитель дізнається в останню чергу, у разі потреби.

Питання вчителів, анкети, що стосуються місця роботи батьків, заборонені.

Учнів

Фіни сортують учнів на класи

за здібностями або кар'єрними перевагами.

Також немає «поганих» і «хороших» учнів. Порівняння учнів один з одним заборонено. Діти, як геніальні, так і з великим дефіцитом розумових здібностей, вважаються «особливими» і навчаються разом з усіма. Загалом в колективі навчаються і діти на інвалідних кріслах. При звичайній

школі може бути створений клас для учнів з захворюваннями органів зору або слуху. Фіні намагаються максимально інтегрувати в суспільство тих, до кого потрібна особлива увага. Різниця між слабкими і сильними

учнями - найменша у світі.

Вчителів

Ні «улюблених» або «ненависних гримз». Вчителі теж не прикипають душею до «свого класу», не виділяють «улюбленців» і навпаки. Будь-які відхилення від гармонії ведуть до розірвання контракту з таким учителем.

Фінські вчителі повинні лише виконувати свою роботу наставника. Всі вони однаково важливі в трудовому колективі: і «фізики», і «лірики», і вчителі праці.

Рівність прав

дорослого (вчителя, батьків) і дитини

Фіни називають цей принцип «шанобливе ставлення до учня». Дітям з 1 класу пояснюють їх права, у тому числі і право «скаржитися» на дорослих соціальному працівнику. Це стимулює фінських батьків до розуміння, що їхня дитина - самостійна особистість, ображати яку заборонено як словом, так і ременем. Припинювати учнів у педагогів не виходить в силу особливостей

професії вчителя, прийнятих у фінському трудовому законодавстві. Головна особливість полягає в тому, що всі вчителі укладають контракт тільки на один навчальний рік, з можливим (чи ні) продовженням, а також отримують високу зарплату (від 2500 євро - помічник, до 5000 - вчитель-предметник).

2. Безкоштовність

Крім самого навчання безкоштовні:

- обіди;
- екскурсії, музеї і вся позакласна діяльність;
- транспорт, який забирає і повертає дитину, якщо найближча школа знаходиться далі двох кілометрів;
- підручники, все канцелярське приладдя, калькулятори і навіть ноутбуки-планшетники.

Будь-які збори батьківських коштів на будь-які цілі заборонені.

3. Індивідуальність

Для кожної дитини складається індивідуальний план навчання та розвитку. Індивідуалізація стосується змісту використовуваних підручників,

вправ, кількості класних і домашніх завдань і відведеного на них часу, а також викладання матеріалу: кому «корінці» - більш докладний виклад, а від кого потрібні «вершки» - коротко про головне.

На уроці в одному і тому ж класі діти виконують вправи різного рівня складності. І оцінюватися вони будуть згідно персонального рівня. Якщо відмінно виконав «свою» вправу початкової складності, отримай «відмінно». Завтра дадуть рівень вище - не вдасться - нічого страшного, знову отримаєш просте завдання.

У фінських школах поряд із звичайним навчанням є два унікальні різновиди освітнього процесу:

1. У Фінляндії репетиторство популярності не має, шкільні вчителі добровільно справляються з додатковою допомогою під час уроку або після нього.

2. Корекційне навчання - пов'язане із стійкими загальними проблемами в засвоєнні матеріалу, наприклад, через

нерозуміння нерідної фінської мови, якою ведеться навчання, або у зв'язку зі складнощами із запам'ятовуванням, з математичними навичками, а також з асоціальною поведінкою деяких дітей. Корекційне навчання проводять в малих групах або індивідуально.

4. Практичність

Фіни кажуть: «Або ми готуємо до життя, або - до іспитів. Ми вибираємо перше». Тому іспитів у фінських школах немає. Контрольні та проміжні тести - на розсуд учителя. Існує тільки один обов'язковий стандартний тест після закінчення середньої загальноосвітньої школи, причому вчителі не печуться про його результати, ні перед ким за нього не звітують і дітей спеціально не готують: що є, то й добре.

У школі викладають тільки те, що може знадобитися в житті. Пристрій доменної печі, наприклад, не стане в нагоді, його і не вивчають. Зате тутешні дітлахи з дитинства знають, що таке портфоліо, контракт, банківська карта. Вміють вирахувати відсоток податку на отриманий спадок або зароблений в майбутньому дохід, створити сайт-

візитку в інтернеті, прорахувати ціну товару після кількох знижок або зобразити «розу вітрів» на цій місцевості.

5. Довіра

По-перше, до шкільних працівників та вчителів: немає перевірок, районо, методистів, навчальних як навчати і інших. Програма освіти в країні єдина, але являє собою тільки загальні рекомендації, і кожен педагог використовує той метод навчання, який вважає підходящим.

По-друге, довіра до дітей: на уроках можна займатися чимось своїм. Наприклад, якщо на уроці літератури включений навчальний фільм, але учневі не цікаво, він може читати книгу. Вважається, що учень сам вибирає, що для нього корисніше.

6. Добровільність

Навчається той, хто хоче вчитися. Педагоги постараються привернути увагу учня, але якщо у нього начисто відсутній інтерес або здібності до навчання, дитину зорієнтують на практично корисну в майбутньому, «нескладну» професію і не будуть

бомбити «двійками». Не всім будувати літаки, хтось повинен добре водити автобуси.

У цьому фіні теж бачать завдання середньої школи - виявити, чи варто цьому підлітку продовжувати навчання в ліцеї або достатньо мінімального рівня знань, кому корисніше піти в професійне училище. Треба відзначити, що і той і інший шлях в країні однаково цінується.

Виявленням схильностей кожної дитини до певного виду діяльності шляхом тестів і бесід зайнятий штатний шкільний спеціаліст - «учитель майбутнього».

Загалом, процес навчання у фінській школі м'який, делікатний, але це не означає, що можна «забити» на школу. Контроль шкільного режиму обов'язковий. Всі пропущені уроки будуть «відсиджені» в прямому сенсі.

Наприклад, для учня 6 класу вчитель може знайти «віконце» в розкладі і посадити його на урок у 2 класі: сиди, сумуй і думай про життя. Будеш заважати молодшим - годину

не зарахують. Чи не виконуєш задане вчителем, не працюєш на уроці - ніхто не буде викликати батьків, погрожувати, ображати, звертаючись до розумової неповноцінності або ліні. Якщо батьки також не стурбовані навчанням своєї дитини, вона спокійно не перейде в наступний клас.

Залишатися на другий рік у Фінляндії непозорно, особливо після 9 класу. До дорослого життя потрібно готуватися серйозно, тому у фінських школах є додатковий (необов'язковий) 10 клас.

7. Самостійність

Фіни вважають, що школа повинна навчити дитину головного - **самостійного майбутнього успішного життя**. Тому тут вчать роздумувати і самим отримувати знання. Нових тем вчитель не розповідає - все є в книгах.

Важливі не завчені формули, а вміння користуватися довідником, текстом, інтернетом, калькулятором - залучати необхідні ресурси для вирішення поточних проблем.

Також шкільні педагоги не втручаються в конфлікти учнів, надаючи їм можливість підготуватися

до життєвих ситуацій всебічно і розвинути вміння постояти за себе.

Навчальний процес в «однакових» фінських школах, тим не менш, організований дуже по-різному.

Коли і скільки вчимося?

Навчальний рік у Фінляндії починається в серпні, з 8-го по 16-е, єдиного дня не існує. А закінчується в кінці травня. В осінньому півріччі мається 3-4 дні осінніх канікул і 2 тижні різдвяних. Весняне півріччя включає по тижню лютневих - «лижних» канікул (фінські сім'ї, як правило, відправляються разом кататися на лижах) - і великодніх.

Навчання - п'ятиденка, тільки в денну зміну. П'ятниця - «короткий день».

Чому вчимося?

1-2 клас:

Вивчається рідна (фінська) мова і читання, математика, природознавство, релігія (згідно віросповіданням) або життєрозуміння (для тих, кого релігія не хвилює), музика, образотворче мистецтво, праця і фізкультура.

На одному уроці може вивчатися відразу кілька дисциплін.

3-6 клас:

Починається вивчення англійської мови. У 4 класі - ще одніє іноземної мови на вибір: французька, шведська, німецька. Вводяться додаткові дисципліни - предмети за вибором, у кожній школі вони свої: швидкість друкування на клавіатурі, комп'ютерна грамотність, вміння працювати з деревом, хоровий спів.

Майже у всіх школах - грають на музичних інструментах, за 9 років навчання діти спробують все, від дудочки до контрабаса.

У 5 класі додається біологія, географія, фізика, хімія, історія. З 1 по 6 клас навчання веде один вчитель майже з усіх предметів. Урок фізкультури - це будь-яка спортивна гра 1-3 рази на тиждень, залежно від школи. Після уроку обов'язковий душ. Література, у звичному для нас розумінні, не вивчається, це скоріше, читання.

Вчителі-предметники з'являються тільки в 7 класі.

7-9 клас:

Фінська мова та література (читання, культура краю), шведська, англійська,

математика, біологія, географія, фізика, хімія, основи здоров'я, релігія (життєрозуміння), музика, образотворче мистецтво, фізкультура, предмети за вибором і праця, яка не поділяється окремо «для хлопчиків» і «для дівчаток». Всі разом вчать варити супи і вирізати лобзиком. У 9 класі - 2 тижні знайомства з «трудовим життям». Хлопці знаходять собі будь-яке «робоче місце» і з великим задоволенням відправляються «на роботу».

Кому потрібні оцінки?

У країні прийнята 10-бальна система, але до 7 класу застосовується словесна оцінка: посередньо, задовільно, добре, відмінно. З 1 по 3 клас позначки в будь-яких варіантах відсутні.

Усі школи підключені до державної електронної системи «Wilma», щось на зразок електронного шкільного щоденника, до якого батьки отримують особистий код доступу. Педагоги виставляють оцінки, записують пропуски, інформують про життя дитини в школі; психолог, соціальний працівник, «вчитель майбутнього»,

фельдшер теж залишають там потрібну батькам інформацію.

Оцінки у фінській школі не мають зловісного забарвлення і потрібні тільки для самого учня, застосовуються для мотивації дитини в досягненні поставленої мети і самоперевірки, щоб вона могла поліпшити знання, якщо забажає.

Оцінки ніяк не відбиваються на репутації вчителя, школи та районні показники не псують.

Дрібниці шкільного життя

- Територія шкіл не обгороджена, охорона при вході відсутня. Більшість шкіл має систему автоматичного замка на входних дверях, потрапити в будівлю можна тільки згідно з розкладом.

- Діти не обов'язково сидять за партами-столами, можуть і на підлозі (килімі) розміститися. У деяких школах класи обладнані диванчиками, кріслами. Приміщення молодшої школи встелені килимами і килимками.

- Шкільна форма відсутня, так само як і якісь вимоги з приводу одягу, можна прийти хоч у піжамі. Змінне

взуття потрібне, але більшість дітей молодшої та середньої ланки бажають бігати в шкарпетках.

- У теплу погоду уроки часто проводяться на свіжому повітрі біля школи, прямо на травичці, або на спеціально обладнаних у вигляді амфітеатру лавочках. Під час змін

учнів молодшої школи обов'язково виводять на вулицю, нехай навіть на 10 хвилин.

- Домашнє завдання задають рідко. Діти повинні відпочивати. І батьки не повинні займатися з дітьми уроками, педагоги рекомендують замість цього

сімейний похід в музей, ліс або басейн.

- Навчання «біля дошки» не застосовується, дітей не викликають переказувати матеріал. Учитель коротко задає загальний тон уроку, потім ходить між учнями, допомагаючи їм і контролюючи виконання завдань. Цим же займається і помічник вчителя (є така посада у фінській школі).

- У зошитах можна писати олівцем і стирати скільки завгодно. Мало того, і вчитель може перевірити завдання олівцем!

Ось так виглядає фінська середня освіта в дуже короткому викладі. Можливо, комусь вона здасться неправильною. Фіни не претендують на ідеал і не заспокоюються на досягнутому, навіть у самому гарному можна знайти мінуси. Вони постійно досліджують, наскільки їх шкільна система відповідає змінам, що відбуваються в суспільстві. Наприклад, наразі готуються реформи, які передбачають розділити математику на алгебру та геометрію і збільшити години викладання по них, а також

виділити літературу і суспільну науку як окремі предмети.

Однак найголовніше фінська школа безперечно робить. Їх діти не скрикують ночами від нервового перенапруження, не мріють швидше вирости, не відчують ненависті до школи, не терзають себе і всю родину, готуючись до чергових іспитів.

Спокійні, розважливі і щасливі, вони читають книжки, легко дивляться фільми без перекладу на фінську мову, грають у комп'ютерні ігри, ганяють на роликах, велосипедах, мотоциклах, складають музику, театральні п'єси, співають. Вони радіють життю. І між усім цим встигають ще й вчитися!

Поїздка до райцентру

Райцентр для нас був центром світової цивілізації, оскільки в обласному центрі з нас мало хто був і, як і Київ, ми його бачили переважно тільки на карті. До райцентру ж навідувалися по кілька раз на рік. Найважливіша поїздка припадала на кінець літа, перед школою, решта поїздок відбувалася по мірі потреби.

Відстань - пара десятків кілометрів для нас була мов ціла подорож. Збиралися заздалегідь, одягалися як до клубу на танці. Дочекавшись обвітреного і запиленого, задимленого і замученого сільськими дорогами ЛАЗа, вмошувалися на твердих його кріслах, бажано біля вікна. Гойдало, гицало, раз-у-раз глохло, щось відпадало, аж доки не з'являлися перші одноповерхові будинки району.

Вокзальна площа з великим годинником, люди, автомашини, крамниці...

Перший торговий заклад, куди заходили, не нинішній якийсь супермаркет, а кулінарія на вокзальній площі! З дитячою гордістю в голосі

промовлялося жіночці за прилавком: “Лимонад і тістечко «Літо»”. Тістечко «Літо» - шедевр кулінарії. Воно складалося з двох частин, нижня світлого кольору, майже закам’яніла, і верхня, темного кольору, нагадувала

чайку, котра змахнула крильми. Було враження, що дві частини одного тістечка пробують як найшвидше розпрощатися одна з одною. Догризши тістечко і допивши лимонад, рушали далі у справах. На аркуші шкільного зошита, під мамину диктовку, було записано все, що треба купити. Згідно пунктів, позначених в записці, залежав маршрут. Відвідувалися магазини споживкооперації, дедалі тяжчі ставали

сумки. В них лежали нове сито і копчена риба, шкарпетки, пральний порошок, зошити та гудзики... Що було спільне в магазинах - то це пружини на дверях. Вони так справно повертали двері в попереднє положення, що зупиняв таких, як ми, відвідувачів, тільки прилавок. А відрізнялися магазини особливими запахами, у кожного свій. Скоб'яний магазин пахнув машинним маслом, галантерея мала запах клейончастих скатертин, продтовари - то запах свіжих паляниць...

Морозиво!!! Морозиво і сільська дитина! До нашого села морозиво привозили тричі на рік: першого та дев'ятого травня і на жовтневі свята. Хлібний фургон, в якому везли морозиво, в ці дні діти стрічали за селом, чергу встановлювали напередодні. В райцентрі ж був "багатющий" асортимент морозива - два види пломбіру та фруктове. А ще хлопці казали, що їм хтось говорив про кафе під лісом, де продають пломбір на вагу і поливають яким хочеш варенням. Нечувана смакота! Покуштувавши морозиво, майже втративши голос, ми йшли дивитися, що діється в місті.

Цікаві події - це мандрівний звіринець, рух поїздів по залізничній станції, гастрольний атракціон мотоциклістів у так званій бочці.

До рейсового автобусу, однак, верталися щонайменше за півтори години до відправлення. Про це наказували батьки, та й самі ми боялися спізнитися.

На вокзалі можна було поїсти в їдальні або піти до перукарні. Столова на вокзалі - то ціла скарбниця для сатири і дисертацій з мікробіології, її кухня явно не належала до шедеврів української кулінарії. Ми мали неабиякі застереження від старших туди не заходити і тому чимчикували до Миколи Дмитровича стригтись. Зручно усівшись, розглядали себе у великому дзеркалі. Старий перукар працював з кінця війни добрих три десятки років біля одного крісла. Всі його рухи були відпрацьовані, й здавалося, що міг він підстригти з закритими очима. Вправно орудуючи машинкою та ножицями, розпитував про село, про корів і коней, про пшеницю і буряки, про ставки, про ліс... Вершиною ж його мистецтва було порскання з гумової груші одеколоном

«Шипр».

Пахнучи парфумом і копченою рибою, прямували до перону вокзалу. На пероні односельці вже чекали відправки, сиділи на пожитках та перекушували. Кількість валіз, коробок і різних торб приголомшувала, та все це мусило влізти разом з людьми в салон і доїхати з найменшими пошкодженнями.

І ось, нарешті, підкочувався автобус, два рази підстрибнувши, зупинявся. Відчинялися двері, водій виходив і йшов геть, щоб не бачити процесу завантаження.

Найкраще місце, яке могло дістатися - в кінці автобуса, на двигуні, з перспективою доїхати засмаженим. Вільного простору майже не було, та надія, що під час їзди все трохи втрясється, підкріплювалася практикою минулих поїздок. Контролер, не маючи змоги потрапити до автобуса, ззовні, через вікно запитував, чи у всіх є квитки. І отримавши одностайне запевнення, давав згоду рушати у рейс.

Загули, заревіли, задиміли, поїхали...

Знов гойдало, гицало, щось відпадало,

кілька разів глохло. Нарешті, - село! Сtribонувши, автобус зупинявся і відчинялися двері. Помалу розходилися люди, несучи свої ноші з допомогою родичів, які їх зустрічали. Чулися розповіді про враження і зустрічі, про покупки та гостинці. З-за рогу з'являлася череда корів, сонце лягало майже за обрій, кінчався день. Докурював свою цигарку водій, відпочиваючи навпочіпки і дивлячись на ЛАЗ, який достойний був п'єdestалу за свою працю.

На другий день було тільки й розмов, що про вчорашню поїздку.

Юрій Фоменко

* * *

Колись і я в казкові речі
Шорошив вуха, як зайча
І ледве не бебехав з печі,
Коли десь кривду помічав.

Здивовано макітру шкрябав,
Цікавість, як верба, росла:
Ну як звичайна кура-ряба
Яєчко золоте знесла?!

Або текли річки молочні
Поміж кисільних бережків;
На бережках валялись сочні
І з маком гори пиріжків.

А ще колись було у звичку
(Це, мабуть, за царя Панька),
Де носом ткнеш – і п'єш водичку –
Така земля була тонка.

У сиво-давній тій добі
Грушки росли, як рукавиці
І на березі й на вербі –
Та не якісь тобі кислиці!..

А що вже сало, ох і сало!
Таке смачне було й товсте,
Довкола буртами лежало.
Тепер, скажу я вам – не те!

Тепер, їй-бо, одне – не те,
Не те і друге... А проте...
Коли пильненько придивитись:
Ще є чим в'їстись і упитись,
Ще є де Богу помолитись...

Є школа для “гризні” науки
(Хоча й теперки не без дрюка),
Є діти, птахи, бджоли, квіти...
І є чому душі радіти.

І зовсім гарно вже було б,
Коли б дорослих не було...
Та воно так... А хто ж тоді,
Поможе нам в якійсь біді?

І хто нам казочку розкаже,
І хто до правди путь покаже,
Хто вузлика збере в дорогу?..
Ото ж то й є... І слава Богу!

Михайло Пишний

Як навчались знамениті...

— Маленький **Ісаак Ньютон** був катастрофічно ледачий і посідав «почесне місце» найгіршого учня в класі. Парадоксально, але саме фізика і математика не давалися йому взагалі.

— Великий хімік **Менделєєв** був суцільним трієчником і в університет поступав кілька разів - йому ніяк не вдавалося здати... хімію.

— «З вас ніколи нічого путнього не вийде», - кричав шкільний викладач на прогульника **Альберта Ейнштейна**.

Навчаючись у вищому технічному училищі студент Ейнштейн теж нічим не виділявся. Навіть випускні іспити з фізики та математики здав

лише завдяки своєму однокурсникові, який люб'язно поділився з ним конспектами, на трійку.

— Наш земляк **Микола Гоголь** теж уславився «трійко-двієчником». Не вкладалися у звичні вчительські уявлення про твір гімназиста шкільні

твори майбутнього класика, тому і отримував він тільки нижчі бали.

— **Чарльза Дарвіна** вважали нетямущим тупицею.

— В список великих двієчників попали **Вальтер Скотт, Олександр Островський, Георг Вільгельм Фрідріх Гегель, Микола Лобачевський, Карл Лінней ...**

Можливо приклади з біографій ще декількох успішних «двієчників» заставлять вас переглянути свої позиції, щодо власних шибеників, і збережуть їх від фатального присуду на бездарність...

— **Уінстон Черчилль**

Черчіля вважали одним з найбільш слабких учнів. Згодом двієчник Уінстон отримав Нобелівську премію з літератури.

— **Андрій Тарковський** з історії, а також по більшості точних наук тягнув лише на трояк, а з хімії та креслення в документі красуються двійки. У 1951 році майбутній режисер (автор

всесвітньовідомих кінофільмів “Андрій Рубльов” та ін.) виключно за інерцією вступив до Московського інституту сходознавства (мабуть, користуючись зниженим інтересом до сходознавству в однолітків), проте вже через рік кинув цю безнадійну справу і зайнявся самостійним збагаченням свого життєвого досвіду, який завжди вважав основним університетом.

— **Володимир Маяковський**

У школяра Володі про уроки не було й мови. У п'ятому класі він остаточно закинув всю цю тяганину і пішов зі школи. На все життя він збереже непідробне презирство до «скарбів людської культури», що, втім, надало своєрідну підліткову категоричність і свіжість російському футуризму.

— **Оноре де Бальзак**

Бальзак перебивався з двійок на трійки, отримував грізні листи батька і читав запоем книги. У якийсь момент батько махнув на сина рукою і надав йому самостійно влаштовувати свою долю, що, як ми знаємо, було на диво

прозорливим кроком.

— **Костянтин Ціолковський**

У другому класі 13-річний гімназист залишився на другий рік. З третього був виключений за неуспішність. Він більше ніде і ніколи не вчився, проте через шість років він успішно склав іспити на звання вчителя і отримав офіційне направлення від Міністерства освіти. Великий досвід шкільних років суттєво вплинув на майбутнього вченого. Викладаючи математику в реальному училищі Калуги Ціолковський зовсім не ставив двійок своїм учням, чим і викликав неприязнь свого начальства.

— **Томас Едісон**

Дитинство Тома можна назвати цілком щасливим. Одного ранку хлопчика нарядили в чистенький костюмчик, взяли за руку і відвели до закладу якогось Реверенд Дж. Б. Інгл. А через три місяці, якраз під Різдво, хлопчик

прийшов зі школи в сльозах: «Містер Інгл назвав мене дебілом, - сказав він матері, - і викликає батьків до школи». Тут слід віддати хвалу професійному чуттю місіс Едісон, яка нічого

не сказала батькові, а відправилася розбиратися сама. Містер Інгл з порога оголосив, що її син «абсолютно нездатний до навчання через розумову відсталість». «Найкраще, що ви можете зробити, - це забрати його додому», - резюмував він. Місіс Едісон так і вчинила. Більше її син ніколи не переступав порога загальноосвітніх закладів. Всі свої знання засновник General Electric здобув удома. Мати навчила його читати (правда, не писати - з цим у Томаса були проблеми все життя), і незабаром освіта пішла вперед семимильними кроками. У кінцевому підсумку «дебіл» став мільйонером і одним із найбільш плідних винахідників в американській історії.

— **Антон Чехов**

Антоша аж ніяк не відзначався в школі. Його навіть двічі залишали на другий рік: у третьому класі через двійки з географії та арифметики, а в п'ятому - через грецьку мову. Втім, згодом Чехов вступив до медичного інституту, став писати оповідання і прямо-таки почав нове життя.

— Батько **Вольтера** говорив: “Я виростив двох дурнів. Один дурень в прозі, а інший - у віршах”.

— **Людвіг ван Бетховен** писав з помилками, а ділення та множення так і не подужав, так само, як і **Олександр Дюма-батько**.

— **Сергій Корольов**. Конструктор, основоположник практичної космонавтики, під керівництвом якого були створені балістичні та геофізичні ракети, перші супутники і космічні кораблі “Восток” і “Восход”, був круглим

трійочником.

— **Білл Гейтс**, засновник (спільно з Полом Алленом) і голова ради директорів корпорації Майкрософт, в школі був двієчником. Зневірени батьки обіцяли платити Біллу за кожну п'ятірку, але й це не допомогло.

— **Олександр Пушкін** ледве встигав у ліцеї та плакав на уроках арифметики. Після атестації, на врученні дипломів він виявився другим з кінця.

Всіх цих геніїв, які жили в різні часи та в різних країнах, об'єднує те, що відкрити свої таланти та почати творчий розвиток вони змогли лише після закінчення навчання, під час якого вчителі навіть не могли і припустити, що це просто талановиті люди, генії. Але перелічені вище постаті, незважаючи на всі перешкоди, які траплялись їм на шляху до визнання, все-таки змогли зберегти свою геніальність.

Хто знає, скількох геніїв ми втратили через те, що в школі дехто намагався зробити з них “нормальних людей”?..

Ігор Левчук

Про сучасну школу

(Версія 11-річного Тимофія Дрогіна)

1. Коли ви приходите в школу, вам тут же намагаються вселити страхи. Один з них - це **страх перед вчителем**.

2. Після першого страху розвивається **страх оцінки**. А потім **страх покарання батьками, директором школи**. В школі не дивляться на те, ким ти є, тебе судять тільки за твоїми оцінками.

3. Ще один страх - **це страх зробити помилку**. Школа не вчить тому, що помилятися можна і потрібно, адже тільки так ти можеш навчитися чогось.

4. Ще одна причина - **глузування однокласників**. І часто це вина вчителів, які виставляють дітей на посміховисько, вказуючи їм, що вони роблять щось не так добре, як їхні однокласники. Для них оцінка важливіше учня. Я ходив у дитячий клуб творчості, я навчився плести з бісеру, ліпити з тіста, робити браслети зі шкіри і багато чого іншого. І коли

вихователька з мого гуртка прийшла в мою школу запропонувати майстер-клас і розповіла про мої досягнення, то завуч здивувалася: «Тимофій? Ледар? Такого бути не може!».

5. Ці тести, які дають на уроках, **неймовірно безглузді**, тому що у них немає свого варіанту відповіді. Дитина, щоб отримати хорошу оцінку, намагається вгадати одну відповідь із запропонованих, але ж у неї може бути своя думка, яку вона не може написати. Я не думаю, що настане час, коли всі будуть пам'ятати всі столиці світу, квадратний корінь з п'яти. Мені здається, якщо людина чимось зацікавиться, то вона дізнається сама більше, ніж дитина за 10 років школи. І якщо їй знадобляться знання з інших областей, то вона з легкістю зможе їх отримати.

6. Я читав, що немає ніяких доказів, що домашні завдання впливають на успішність і освіту дітей. Одного разу мені поставили таку кількість завдань з англійської, що після трьох годин

письма я встав і не зміг розігнути шию. Мене відвезли в травмпункт, і цілий тиждень я ходив в шийному корсеті.

7. У школах дуже не люблять, коли хтось відрізняється від інших. Це починається з вчителя передається учням і залишається з ними на все життя.

8. Я читав, що коли Джону Леннону з The Beatles було п'ять років, мама йому сказала, що найголовніше в житті - бути щасливим. Потім він пішов у школу і його там запитали: «Ким ти мрієш стати в житті?». Він відповів: «Щасливим». Йому сказали: «Ти не розумієш питання». На що він відповів: «Ви не розумієте відповіді».

9. Наприклад, я дивлюся канал на YouTube, де вчитель фізики легко і захоплююче розповідає матеріал. Читання або перегляд таких ресурсів може замінити десятки нудних уроків.

10. Школа - це підготовка до дорослого життя. Але вона не вчить,

ні як зберегти і збільшити дохід, як отримати його, ні, взагалі, як заробляти. Я вважаю, що головним предметом у школі міг би бути предмет, на якому б нас вчили розуміти один одного. Адже вміння спілкуватися - найважливіше.

Приблизно 10 років тому сер Кен Робінсон, голова національної комісії з питань творчості, освіти та економіки в урядовому комітеті Великобританії, виступаючи на щорічній міжнародній конференції TEDx, сказав: «Нинішня система освіти в індустріальних країнах була впроваджена в життя ще в XIX столітті. Вона була заточена на потреби тієї епохи, коли ручна праця становила 80%». Тобто тоді, коли економіка мала потребу у великих заводах з маленькими гвинтиками-людьми.

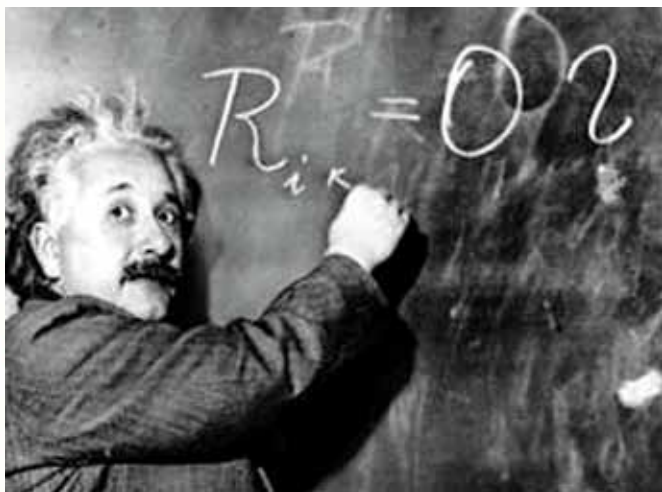
Під завісу XX століття, - зауважив Робінсон, - на виробництві було задіяно близько 30% всіх зайнятих в економіці трудових резервів, а на початку XXI століття - 12%. Тобто час, «коли працюють роботи, а не людина» - невблаганно наближається.

У світі активно розвиваються бізнеси, пов'язані з інтелектуальною працею, розробкою програмного забезпечення, розвитком науки і технологій. Людський капітал дорожчає, природний ресурс – дешевшає. Економісти XIX століття, наприклад британець Томас Мальтус, вважали, що все буде навпаки. З бурхливим зростанням населення, трудові резерви будуть дешевшати, а ресурси (через їх дефіцит) – дорожчати. Томас помилився. Нам, як ніколи, потрібні генії, а не ресурси. (Хоча звичайно краще і те, і інше).

“Якщо ви не готові бути неправі (помилятися), то ви ніколи не придумаете щось оригінальне”. Кен Робінсон

Передбачаю питання, а що ви будете їсти, пан писака, невже програмне забезпечення і нові смисли? За мене на це питання відносно недавно відповів президент Ізраїлю Шимон Перес. «За 25 років Ізраїль збільшив сільськогосподарське виробництво в 17 разів. Сільське господарство – це на 95% наука і на 5% робота».

Де ми опинимося, і чи опинимося, залежить від того, чи зуміємо ми створити умови для появи геніїв. А вони з'являються тільки у вільному середовищі. І якщо цьому буде сприяти сім'я і школа.

Із щоденних записів Олеся Гончара

28.07.1944

... Я релігійний. Я вірю в Бога.

29.02.1964

... Існує лише одна проблема, одна-єдина на світі – повернути людям духовну сутність, духовні турботи. Зробити так, щоб їх захопило чимось на кшталт григоріанських співів... Жити холодильниками, балансами та кросвордами далі не можна. Не можна! Не можна далі жити без поезії, барв, любові. Варто почути селянську пісню XV сторіччя – й одразу розумієш, куди ми скотилися. У вухах у нас лише стоїть голос робота пропаганди. Два мільярди людей не чують вже нічого, крім робота.
...

10.08.1966

Їдемо з Юрком [син Олеся Гончара] по Україні. Шлях на Полтаву. Дивлюсь на цей світ (народ називав його «Божий світ»), і душа справді прагне віри в отой великий акт Першотворення. Щось повинно було бути! (А як і не було –

то це не так
важливо). Головне,
що маю внутрішню
потребу вірити,
бодай уявити
силою фантазії, що
творення було. Не
могла ж вся оця
краса та виникнути
з болота, з гниття. Із
сліпого сполучення
елементів хіба
ж могло сліпо

вродитися оце безкінечне багатоманіття
форм, кольорів, пахоців, звуків,
виникнути чудо квітучої гречки і
золотої бджоли, і рум'янець яблука, і
стереоскопічна білопарусна химерність
високих хмар...

Так, Божий світ! Досконалий,
завершений...

А по ньому дикун пройшовся:
поосушував заплави річок, а з річок,
що вільно клали своє русло, поробив
прямолінійні канали, що тепер
пересихають. Борознами стали Трубіж,
і Сейм, і Недра, рівчаками виструнчено
рівнини, як ота єдина звивина в мозку
владарювалоного кретина...

13.10.1966

Як багато людей безрадісних, людей, що знають тільки горе в житті... Створити б Товариство душевної допомоги самотнім нещасним людям.

22.03.1967

Справді, скільки життєлюбства в цьому написі, що його невідомий житель епохи Відродження залишив на камені, вмурованому між двома будинками на березі синьої Адріатики:

Gratias ago tibi Domine quod fui in hoc mundo. (Дякую тобі, Боже, що я жив на цьому світі).

Краса світу тут виступає особливо в цій синяві моря, в цьому сонці й камінні.

08.1967

... Людина – це більше, ніж сума атомів та молекул, відповідно скомпонованих. Навіть мінеральну воду не можуть штучно відтворити (хоч складники хімічні відомі), а що казати про створіння духовне, яке несе в собі неосягнений світ...

04.03.1968

... Ісус Христос, цей тесляр із Назарета, молодий мислитель, зостається ось уже 2000 літ ідеалом духовної краси. І що знала історія могутніше за його наскрізь гуманне вчення?

12.04.1968

... Віра просториша за знання. Віра – людяніша.

«Де любов – там і Бог».

Де її нема – там морок, обман, фальш...

Хата Олеся Гончара

20.12.1969

...Душа часом сумує за людьми в білих сорочках. За людьми великодніми. Дідусями, бабусями... Такі ж чисті душі були їхні, як вишиванки великодні. І порівняно з ними якийсь «академік» – такий дрібний і пошлий. Хоч віком теж дід.

06.12.1971

...Український вчений Чижевський перший звернув увагу на ритми у Всесвіті, в природі, на нашу залежність від Сонця, його активності і від Місяця теж. Пульсари, недавно відкриті, ще раз підтвердили універсальність одвічних ритмів. Але ким задані? Якими силами – первісно?

23.02.1975

Хочеться вірити, що з нами звершується якийсь найтрудніший етап людської історії, відходить гнітюча, кошмарна, глобальних масштабів ніч, за якою нарешті настане вселюдський світанок!

Адже далі неможливо так. Людина живе задихаючись. Звідусіль на неї полюють, її грабують, відбирають святині, лізуть в душу, в найінтимніший світ. Природне право забуте. Плоди розуму, досягнення

науки повернуті на ганьбу, на те, щоб вивідувати, підслуховувати, вистежувати кожен крок...

Та невже ж може бути ще гірше? Чи можуть бути ще густіші хащі, ще темніший морок? Чи ще будуть загниватися завалені нечистотами ріки й озера, і прийде кара мором та голодом, і свіжий ковток повітря буде сприйматись як рідкісне щастя? Задихатись в буквальному розумінні без кисню, у гнитві, у чаду – невже людство жде ще й така перспектива?

Дивлюсь на покоління молодих, незнайомих, бородатих – ісусоподібних – і думаю: може вони принесуть рятунок? Зло розбухає, стає ненажернішим, воно пожирає чистих, як цвіт, – але ж десь мусить бути межа?!

09.05.1976

Чи то був історичний факт, чи тільки легенда, але ясно, що після Голгофи (або саме завдяки їй) людство піднеслось на новий, далеко вищий ступінь свого духовного розвитку. Самоусвідомлення людства виявило себе в християнстві. На відміну від часів варварських, тут людина, може, вперше осягнула свою

вершинність серед усього сущого, відчула свою місію, свою незвичайність. Духовне стало могутньою рушійною силою життя. А яка це могутня творча сила, показало італійське і все європейське Відродження.

І дивно, що, відкривши для себе універсальні гуманістичні істини, людство ще й сьогодні часом поводить себе як жорстокий сліпець.

27.08. 07.05.1979

Людство не всесильне. Йому не дано сягнути істин крайніх, всеохоплюючих. Перед вічністю ми як діти, випадкові, а може, й самотні.

Єдине, в чому могли б виявити свою силу, всю генетичну спроможність, – це в удосконаленні самих себе і своєї планети.

На це повинні б бути спрямовані зусилля всіх і кожного зокрема.

11.10.1980

Дивує не різність людей. Дивує, чому і житель Океанії, і ескімос, і японець, і скандинав – всі, всі люди, і чорні і білі, і жовті, однаково мають почуття совісті і почуття справедливості... Хіба ж не феномен природи? Те, що

єднає, зрештою повинно б переважати!
Зарятувати світ...

01.06.1982

Треба час від часу перевіряти себе на людяність. Адже довколишнє життя дає багато прикладів того, як навіть людина обдарована, піддавшись міщанським спокусам, змінюється й сама, дозволяє собі здрібнитись і навіть знищитись у своєму найістотнішому. Диявола спокус можна подолати, тільки ж слід берегти світло в душі, світло чистоти й небесності. Лицарі лаврських печер уміли це.

І Гоголь, і Тарас – обидва уміли.

*З підбірки Світлани Мартинової,
старшого наукового співробітника музею
«Літературне Придніпров'я»*

Про кав'ярника невідомого гетьмана України

Дума - іронія

тричі скупаний
у забутніх водах
дошкулений до краю погибелі
пережабраний
перевражений
втоплений у соцутопіях
мажорний робото-раб
куплений за гріш
і розхрещений
дивом вирнувши із зав'язаної води
чи гетьман
чи веселий кав'ярник
вигулькнув
на московським вокзалі

намамай
червоні чоботи перевзуває
маки по шляху розкидає
лебедів розсіває
змії морські ворушить
на чужу землю ступає
хоче копу невгадну знайти
зозулю петриківочку викликає
долі своєї не чує

вітри навстріч
з головами птахів-метеликів
вечори собори прозорі
течуть

ходив-ходив
куди закопати очі сумні
та й вчинив
у Москві на Арбаті
завзяту кав'ярню

жовтим оком
побликує на входящих
підбурює Україну
на стінах пришпилену
чорною кавою

грошву порошу складає
тільки щось йому каламутиться
калавуриться наче не так

розмальовує стелю
жовто й блакитно
та й ще раз
жовто й блакитно
доки жовто-блакитний вітряк
рвонув — розкрутився
летить необачно неначе слон

в небесах не своїх
нео-московських

орли в степу очуваються
розхристані по чужинах
по людовбивствах

доля його кличе — тривожить
наливаючи каву

збирає колекцію
масок народу в газетах
календарі говорящі

воля над вухом дише
віла — русалка

ось заходить якийсь невідомий
але наче знайомий
волоче перебите крило України
хоче його підняти
а воно важке
не здіймається
або продати
або собакам віддати

а кров капає й капає
з перебитого крила України

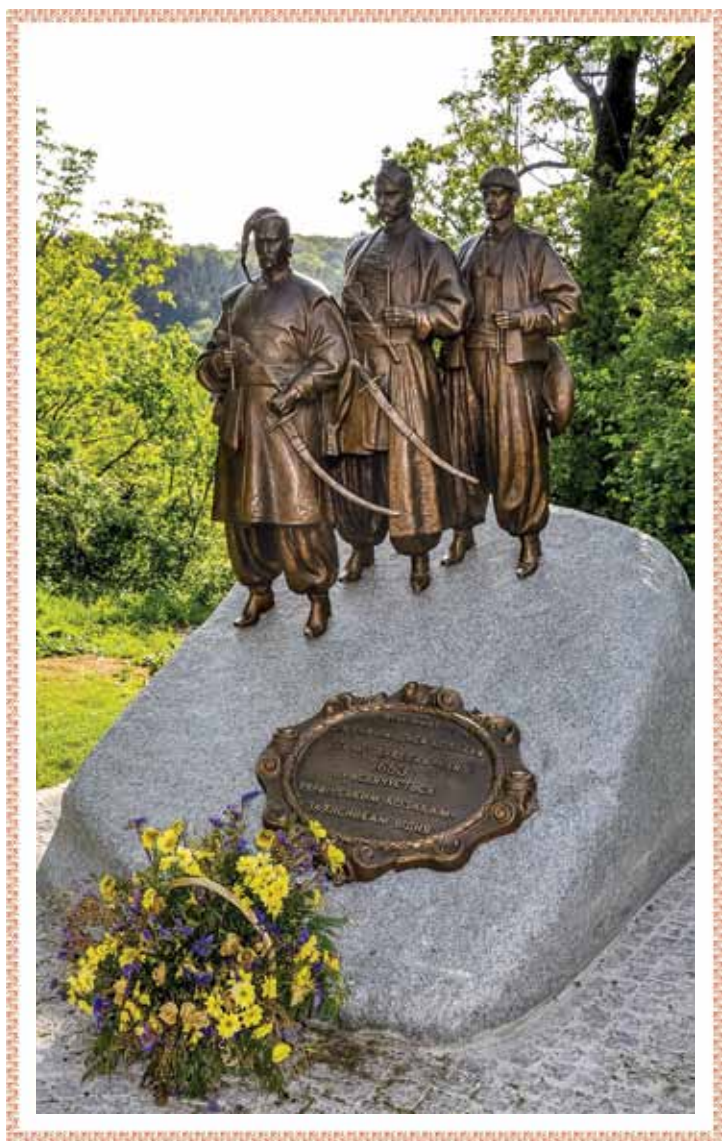

кав'ярник на те не зважає
віхола гемонська грає
наливає чорну-чорненну каву
у центрі Москви на Арбаті
лев пустельний
забув що він лев

один гетьман у Москві на Арбаті
інший у Києві
крутить лотерею-матерію
політичну
ліпить ліпеники єврики
глибокі ковбані міряє
перед Золотими воротами
лупить батогами
биків трансцендентних
чумацьких
з місця не рушить

третій многоцінний
васал щасливий
гріється в Сочі
переймає ментальність
медузи

четвертий десь у Сибіру
кайдани волоче
у безкінечність
а п'ятий

у атомній Січі
начиняє реактори
а козаки
темні хрущі
чистять котли геноцидні

у не — христів
у не — порожжі
у не — Дніпрі

там більше земля не співає
там неволя на скрипочці
у телевиді грає
кентаври електронно-озвірені
скачуть
очерет захлипнувся журбою
жайворонками степ розорали

ой чимало ти Україно
породила гетьманів
колисала трипільську дитину
хоч один може колись
та й признається

а вже річка текла-натекла
з перебитого крила України
яке волоче невідомий
чи молодий
чи дідусь який

названий батько
силкується крило підняти
а воно обважніло від крові
не підіймається

й ніхто не купує
таку харамару

дай мені тєє крило
раптом гукнув кав'ярник
для інтер'єру
нехай земляки втішаються
й відказує сумно
дідусь усміхнено

бери як піднімеш
тільки воно важке
цю хату твою розвалить

коли хочеш крило підняти
сину
рану мені в грудях загоїти
спали добро своє
сите-нажите веселе
попелом рану мені затопчи
у край свій іди
дослухайся гласу Господнього

подивився кав'ярник
на ціле багатство
на інтер'єр а ля Україна
де заплющилося
українське бароко
з правіщою зозулею
у світу вікні
з маковієм козацького бою

шкода стало
дипломів царських похвальних
екстра-кав'ярського раю

таке щось кажете діду
наче не в собі

дідусь незнайомий
та наче рідний
усміхнувся прощально
і потяг у світи
перебите крило України

у тиші щось тенькнуло
по землі проорало
нараз кав'ярник мургастий
почув що блякне увесь
заторохтіла пуста у грудях
наче згоріла будівля
булаву гетьманську
на роду написану
різко вирвало йому
з осяяних рук
плачте люди
оце був би великий
ясновельможний
лицар ваш гетьман
та бач марнота проковтнула

ой гетьмани пани
де ваші жупани
чом ваші очі ледачкуваті
чом ви неприготовані
усе наче черевом раді
матері України не порятуєте

правду Христову забули

а ви люди заходьте
дотепний

у Москві на Арбаті кав'ярник
зварить вам чорну-чорненну каву
наче зчорнілу українську кров

що втікає ховається в Божество

і ВОСКРЕСНЕ

Раїса Лиша

Листи з Дивного Міста.

(продовження)

Лист третій. Переполох

Мася Вишка, привіт! Я все ще в Місті,
як мене чути, прийом!

У нас тут переполох.

Навіть не переполох, а переполошище!
Ось.

Міський магістрат закrywся, всі члени
магістрату сховалися у Великій Залі
Нудних Обговорень і прикинулися,
що їх немає. А може, навіть зовсім не
було. Сам Головний Магістр замкнувся
в своєму кабінеті і не відповідає ні на

телефонні дзвінки, ні на записки, які місцеві бешкетники прив'язують до хвостів кішок і закидають йому у вікна. Разом з кішками. Кішки, користуючись загальною плутаниною, заповнили всі навколишні булочні і щосили об'їдаються свіжими булками.

А причина такої дивно-загадкової поведінки цих товстих і предобрих дядечків ось у чому. (До речі, здається я говорив тобі, що в магістрат Міста обираються тільки ті з Гідних Громадян, хто здатний в один присіст з'їсти тридцять вісім пачок чудового пісочного печива з шоколадно-карамельною підливою).

Так ось, про причини. Ще з минулого вечора Місто наповнили маленькі чоловічки з бордовими носами, що нагадують один дуже рідкісний сорт малабарських груш. Чоловічки одягнені в короткі до колін штанці і шкіряні курточки з довжелезними такими рукавами. Ти, звичайно, заперечиш мені: «Ну, що в цьому особливого? Подумаєш, - маленькі чоловічки. Яке диво!» І я з тобою повністю погоджуся. Цілком і повністю. Звичайно ж, ну хіба варто надавати стільки уваги коротуну в

дивному одязі? Якщо дивитися на нього злегка скосивши очі в бік, то можна і не помітити, що він коротун. Цілком зійде за звичайного жителя Міста. Такого собі, невеличкого на зріст. І справа навіть не в тому, що при погляді на ці бордові носики всім відразу ж хочеться покуштувати малабарську грушу. Ну хоч маленьку таку, малесеньку зовсім грушу. Ні. Справа зовсім в іншому.

Ти, звичайно, знову можеш запитати: «Це в якому такому іншому справа?» Але я, мабуть, тобі не відповім. Сам заплутався.

Однак продовжимо. Причина по якій ці малюки відразу і безповоротно привернули до себе загальну увагу - величезні кошики з вербових прутів, що висять на широких лямках за спиною у кожного з *гнумів*, так вони самі себе називають. Велике прохання - не плутати *гнумів* з *гномами*. Цей лісовий народець минулого тижня, увесь, від малого до великого, подався в гори, - у них там якась вечірка-об'їдаловка.

І навіть не кошики всьому виною, а те, що в тих кошиках лежить. Вірніше, спочатку лежить, а потім летить. Летить

і потрапляє вам прямо в голову. Або в спину, якщо ви не такі розторопні, щоб вчасно ухилитися, зробивши складний пірует на міській бруківці, вимощеній рожевим гранітом.

Так ось, це загадкове Те, що спочатку лежить, а потім летить - ...звичайний гнилий-прегнилий помідор! А як ти напевно вивчав в школі, гнилі помідори самі по собі в небі не літають. Просто їх вміло запускають наші маленькі друзі. Хоча, напевно, неправильно називати другом того, хто час від часу кидає в тебе гнилим помідором. І навіть приятелем неправильно називати. Ніколи не заводь собі таких друзів, Маса Вишка.

Чоловічки кидаються помідорами дуже спритно і артистично. Ніби все

життя цьому заняттю вчилися. Тільки уяви: гнилий помідор, обертаючись і розбризкуючи сік, немов маленька комета стрімко летить в твою сторону. І якщо ти трохи зазівався... Ну, загалом все, що відбувається стає схожим на дуже веселий і барвистий феєрверк.

Гаразд, гаразд, щодо «веселий» - це дивлячись кому куди потрапить. Та й «барвистий», мабуть не барвистий, а скоріше просто червоний. Червоний такий феєрверк, який викликає вельми суперечливі почуття. Особливо, якщо заліпили цим «феєрверком» кудись ближче до вуха. І не кому-небудь, а тобі.

При вдалому попаданні чоловічки дуже веселяться і радісно підстрибують. А потім, старанно висолопивши свій синій язик, (я пробував, у мене так не виходить), гордо видають гучний переможний звук. Ну, такий звук... Такий ось, гордий звук... ТФР-р-р-ри!!! ТФР-р-р-ри-ри!!! Сам розумієш, слина розлітається при цьому на всі боки. Як розлітаються в усі боки горобці від велосипедиста, що несподівано вривався в ліхтарний стовп.

У Місті всі жахливо переполошилися.

І причина переполоху зовсім не в тому, що не дуже-то приємно отримати гнилим помідором прямо по... Але взагалі-то справа зовсім в іншому: всіх хвилює загадка, - звідки з'явилися *гнуми* і чому вони раптом почали кидатися помідорами?

Підозрюю, в цьому якась таємниця. Швидше за все, чоловічки прийшли здалеку, здолавши довгий і нелегкий шлях. Напевно вони хотіли кидатися свіжими помідорами, але поки дійшли до міської брами, помідори встигли неабияк зіпсуватися. Мабуть, саме цю таємницю і намагаються зараз розгадати всі члени міського Магістрату на чолі з самим Головним Магістром, зачинившись в ратуші.

А для того, щоб думалося краще, підземними коридорами які залишилися ще з часів Великого Переселення, до них безперервно доставляють коробочки з чудовим шоколадно-карамельним печивом. Ось так!

Я підібрав тут на бруківці парочку помідорів. Сподіваюся їх тобі привезти. З цим і прощаюся.

Обіймаю і цілую. Твій *бордовий* тато.
(далі буде)

Нарешті!

Міністерство освіти зробило те, чого ми чекали від них дуже давно. Це перемога перемог та якесь таке чудо, завдяки якому можна повірити, що Бог є і він нарешті став до нас прихильним.

Міністерство освіти і науки України нарешті постановило припинити катувати школярів та дати їм спокійно навчатися.

Тож! Згідно з наказом:

1. Учням не будуть знижувати оцінки за “неправильний” відступ кількості клітинок та рядків.

2. Знято оцінювання каліграфії, залишено лише вимогу, що письмо має бути охайним та розбірливим.

3. Вилучено вимоги та критерії щодо підписання зошитів.

4. Оцінювання – це конфіденційна інформація, яка стосується лише вчителя, дитини та її батьків. Тобто за оцінки

перестануть соромити на батьківських зборах.

5. Наявність охайних виправлень, здійснених самою дитиною, не впливає на зниження балу за роботу.

6. Канікули та свята школярі будуть проводити без домашніх завдань.

Головне, щоб тепер якомога більше батьків та дітей дізналися про свої права та змогли ввічливо пояснити вчителям, що починається нова ера в освіті.

Юрій Фоменко

Зірка з дитинства

Там, де мій шлях пірнав за обрій,
шив вечір жовтими і синіми пасмами
ниток небосхил. Ніч підкрадалась зі
сходу, вправно накидала темні тіні на
відроги лісу і кургани понад шляхом.
Місяць, як перевертень, ховався за
деревами, зачепившись рогом за крони
старих дубів. Долиною річки повз між
очеретами туман. По березі, як вартові,
де-не-де ще стояли чаплі в очікуванні
на поживу. До батьківської хати, де
чекала матуся, лишалась година шляху.

Думками був вже біля мами. Та щось непокоїлось в душі. Той неспокій заставляв уповільнювати швидкість авто і рухатись, не порушуючи ритму навколишнього життя.

На небі засвітилась перша зоря. За нею друга і третя. Яка краса - зоряне небо... У жителів міст неба нема. Там зорі замінюють феєрверками. Молодята обіймаються під сяйвом рекламних вогнів. А тут зорі, небо, річка, туман, ліс... Тут час рухається зовсім по іншому. Думки народжуються раптово і складається враження, що вони повністю керовані небом, лісом, річкою, одним словом, усім тим, що навколо оточує.

Не давала спокою та перша зірка на небі. Вона наказувала звернути з шляху, безмовно промовляючи: "Поїхали, Юрко, поїхали". "Куди ж ти мене гукаєш?" крутилась в голові думка... Боже.., - так от куди. Попереду був поворот в старе село, де колись я ходив до школи. В семи кілометрах за відрогами Чорного лісу лежало воно понад ставом. Я послухав зорю і звернув з шляху.

Грунтова дорога спочатку копіювала

поряд стару бруківку, а потім полозом
пірнула вниз між ланів. Мимо лісу і
ставу до села, котре вже ніч встигла
накрити своїм темним покривалом.
На пагорбі біля дикої груші зупинив
авто. Переді мною за туманом в низині
світилося віконцями хат рідне село.

Сільські вікна... То вікна з одного
світу в інший. Коли вони відкриті, то ті
світи поєднуються. Коли зачинені, то ті
світи межують. За ними радість і смуток,

достаток і виживання. В дитинстві часто приходилось прохолодної пори року по темряві бігати до односельців в якомусь питанні на прохання батьків. Підійдеш до віконця щоб постукати, заглянеш в нього... Он дядька Івана хата, за його вікнами завжди вечеряли, солили сало, щось тітка пекла чи готувала. У діда Василя баби ткали ряднинки. У діда Антона діди грали в карти. У тітки Марії колисали дітей, їх було четверо з різницею в пару років між кожною. В тітки Надії віяли молоко, я навіть її хату без гулу сепаратора і уявити не можу. А он вікна вчительки моєї, вона завжди сиділа в окулярах над нашими зошитами. Далі хати і вікна. Всі вони були схожі і зовсім різні.

Тепер уже не зірка, а вікна манили мене до себе. Пірнув вниз, я не їхав шляхом, плив туманом. Випірнув в селі. Ні, не в селі, а в дитинстві. Душа, розум і тіло існували в мені окремо. Переді мною була наша хата. Вона ховалася в садку. Крізь крони дерев пробивалося світло вікна моєї кімнати.

Що там? Невідома сила підштовхувала мене до віконця. Руки відкрили хвіртку,

ноги крок за кроком наближали до вікна. З острахом я заглянув... За столом сидів світлоголовий хлопчик років десяти, зайнятий читанням

книги. Він сидів за моїм столом. Дім був двічі вже перепроданий, але стіл залишився. Я б його пізнав серед тисячі учнівських столів того часу. На стіні у нього за спиною висіла мапа світу. Там був СРСР, НДР, Чехословакія і Югославія... Невже і мапа моя? Сорочка прилипла до спини, потилиця спітніла. Мені стало холодно, потім тепло, потім знову холодно. Тривожно поглянув на настінний календар біля

мапи - 2012 рік.

Відійшов від вікна. Погукав до двору на господарів.

- Господарі є?

- Є, - з господарської частини двору відгукнулась жінка, а за нею відгукнувся і проспавший мене пес.

- Доброго вечора, чи вже навіть ночі.

- Доброго. А ви хто? Що вас привело в такий пізній час.

- Я Юрко Хоменко. Колись ріс в цьому дворі. Якась сила оце з шляху зігнала і привела до хати.

- Я чула, що Хоменки тут жили. Я Оксана.

З сусіднього двору доносився голос. Рідний і знайомий голос тітки Галини. Вона вкладала господарство спати, бажаючи їм різного. В основному, хто чого заслужив за день. Тітка його вкладала точно так, як три десятка років тому. Ніби нічого не змінилось, лише голос став глухіший.

- Тітко Галино! Тут старий господар будинку завітав - гукнула Оксана.

Тітка з'явилась на межі біла паркану так ніби чатувала за ним, в одну мить.

- Ой, Юрку! Як ти виріс? Ти ж

був зовсім маненький. Одні ребра і портфель.

- Та, тітонько, якось до центнера підріс. Чи то земля наша така родюча, а чи харчі в користь ідуть.

- Як мама? Де ж ти нині...

І за мить тітка стояла біля мене посеред двору. На її швидкі запитання я намагався також швидко відповідати. За хвилин десять вона побігла гукати сусідів і накривати в своєму дворі стіл.

- Оксано, а можна до хати зайти. Інколи сниться вона.

- Будь ласка, зараз тільки світло в коридорі ввімкну.

Піднявся по сходах. Знімаючи черевики я оперся рукою на одвірки.

- Що ви не заходите? - запитала господиня

- Я зараз.

Не міг розігнутись. Під моєю долонею на одвірках були зарубки. Зарубки мого зросту. Кожного першого вересня батько робив мітку на одвірках мого зросту. З іншого боку братові зарубки. Ось я в першому класі, ось в другому... А там три братові зарубки, він тільки три класи в цьому селі закінчував.

Світлиця мало відрізнялась від нашої. Чиста, стіни білені, килимки та картини. З кімнати до світлиці вийшов хлопчик.

Доброго вечора - вивчаючи незнайомця очима привітався він.

- Доброго. Я дядько Юрко.

- Я Юра. - коротко відповів хлопець і протягнув назустріч мені руку.

Ще не прийшов до тям від такого знайомства, як за спиною настінний годинник почав відбивати 8-му. Це був наш годинник, з маятником і гириями. Я рахував кожен удар. Я його впізнав би серед сотень подібних годинників,

навіть стоячи спиною до нього, як от зараз. Він теж тут. Я все розумів, але очі шукали підтвердження, що я тут, я не на початку 1970-х років. Відривний календар на стіні заспокоїв мене - 2016 рік.

В моїй руці була його дитяча рука. Я тиснув в вітанні його руку немов через десятиліття свою. Це була моя дитяча рука, в мозолях і порізах. Так, це були порізи від тертя кабаків та буряків домашній птиці. Це були мозолі від сапи, котрою хлопча пололо рядки. Коли я заговорив, стало ще цікавіше. Я запитував і вгадував відразу його відповідь. Я був точно такий. І тими стежками до школи ходив, і ті ж рядки полов, і рибу там же ловив, корів пас по тих же балках і сіно ворушив на тих же луках... Юрко говорив, а в мене зупинялось серце.

Селом інформація ходить зі швидкістю не набагато меншою, ніж всесвітньою мережею Інтернет. За якийсь час зібрались сусіди у тітки Галини під горіхом. Сидів між ними і мав відчуття, що нікуди не від'їзжав і був тут весь

час. Говорили про вічні проблеми: дітей, врожай, господарство, реманент, ціни на ринку, дощ і цікаві події в селі. Між односельців було затишно і спокійно, сміх від душі, сльоза також.

Люди в селі добріші, ніж в місті. Їх роди десятиліттями, століттями живуть поряд. Вони радіють, лаються, ділять межу і плачуть, при всьому тому розуміючи, що нікуди їм не подітися з села. Коли в кого з них яка небезпека чи горе, один одному допомагають і та допомога щира. В місті за посмішкою і вихованістю нерідко ховається повна байдужість.

Далеко за північ проводжали мене. Стояв біля хвіртки, спостерігав. як біля колеса моєї автівки підняв лапу чистокровний дворняга, господарський пес Рекс. Майнула думка - "Рекс, давай усі чотири колеса помічай. Я поїду до столиці і до Криму, в Донецьк та до Львова. І то буде територія нашого сільського кутка завдяки твоїм міткам. Нехай знають наших".

Попрощався з односельцями. Пірнув за селом в туман і піднявся

на пагорб. Зупинив автівку біля старої груші. Вийшов глянути ще раз на село. Перевертень місяць виглядав з-за хмари. В селі на нашому кутку односельці гасили одне за одним вікна, лягали спати. Останнім погасло вікно в нашій хаті. Село зникло, розчинившись в темряві. Стік балкою і туман. В небі над ставом зірвалася зірка і погасла поза водою над лісом. Десь там в темряві було дитинство.

На Кодемській горі осінь

Шелестить вона на полях сухою бадилкою соняха і кукурудзи, очеретом по долині річки. Нічний туман краде той шелест, а ранком сонце знову відвойовує у туману шелест для бахмутського степу.

Півроку тому повертався травневої ночі з Чигирина. Практично покинуті села, ні єдиного вогника. На електричних опорах понад шляхом - гнізда лелек. Лелеки в них як вартові стоять, в кожному гнізді. З дворощ, що в зарослях кленів і вишника, крик сичів. Про що вони тієї місячної ночі мені кричали? Хто ж знав, що про війну кричали...

Проста трудова людина влаштована так, що весь час шукає спокою у неспокійному світі. Не розуміючи, що люди, не подібні їй, живуть за рахунок колотнечі і сорому від того не мають. Ніякого сорому не мають. Ні Божих, ані людських законів у них.

Навколо Кодемської гори війна. Глина і пісковики, окопи, траншеї,

бліндажі. Здається, упродовж тисяч років ні одна війна не обійшла цю гору. Окопи громадянської, другої світової і нинішні - ті ж самі, тільки підчищаєм і укріплюєм..

Над Кодемською горою посеред бахмутського степу ніч. Над бахмутським степом палять Чумацький шлях.

Темно-солом'яний з зеленими гривами степ восени...

Вона пасе кіз

Вона пасе кіз...

Це філософія її життя. Вона розуміє їх, а вони її. Мандрують світом своїм.

І повірте їх світ не самий гірший серед інших. В нім нема політики і серіалів, злоби і хитрості. Він наївний, з дитинством в душі і зморшками на обличчі. З вірою, що не обмануть.

Вона пасе кіз... вона їх чує і вони чують її. Непродане молоко відносить в дитячий садок. Там серйозне панство ходить з чашками і козиним молоком на губах. І те серйозне панство знає по імені усіх її кіз. В її душі нема жадоби і заздрощів. Така проста і щира філософія її життя.

Її світ блукає степом між приїздами

шестидесятирічного сина. Кожної суботи вона стоїть коло двору і виглядає рейсовий автобус. Після господарських робіт вечеряють і довго гомонять. На ранок вона з козами проводить його. І знов чекає.

Вона пасе кіз. Вона йде з ними осіннім степом назустріч зимі. І будуть вони зимувати. І будуть виглядати по вихідним автобус. І будуть з сином господарювати, вечеряти, а на ранок його проводити.

За зимою прийде весна. І піде вона з козами в степ. Своїм світом, не чужим.

Вона пасе кіз...

Розмова з Тетяною Назаренко

Тетяна Іларіонівна Назаренко - рубанівська довгожителька. Наступного 2017 року їй буде вже аж 90! Нелегкий і довгий шлях пройшла вона смугастими стежками життя.

Важко було багатодітній родині Назаренків виживати в голодні 30-ті роки, і у війну. Рано почали діти звикати до тяжкої сільської праці.

Тетяна з 6-ти років разом з іншими дівчатками вирушала на поле збирати колоски для радгоспу.

А при німцях Тетяна почала працювати у радгоспі "Авангард". Роботу виконувала різну. На невеличких віялках, які називались "фуртель" працювали по 4 жінки. Ці віялки якісно відділяли зерно від полови та кукіля. Таня та інші робітниці нагортали на рядно полови, а баба Химка Гелівера її скирдувала. Зерно зсипали у мішки, жінки їх заносили в комори. Все виконували вручну, жодної конячини не було.

Працювали від сходу і до заходу сонця.

Добре, що німці давали вихідний день в неділю, дозволяли ходити до храму.

Закінчилась війна. Таня продовжувала працювати в Авангарді. Приходилось рубати бур'яни, полоти буряки, просо, косити жито і в'язати снопи.

Для роботи в полі запрягали корів. Ще добре рятувала німецька молотилка "Кейс". Робочий день тривав із 7 ранку до 7 вечора. Перший рік після війни людям нічого не платили. Пізніше ввели норму. Якщо її виконаєш, то отримаєш 5 рублів, якщо ні - то 2. А норми були високі, просто неможливі.

Таня згадує добрими словами агронома Івана Гапича, який у воєнні та післявоєнні часи працював у радгоспі. Був дуже мудрою людиною, добре знав свою справу. При ньому були найвищі показники врожаю зернових. За це його поважали і цінували.

На яких тільки роботах не була Тетяна: працювала ланковою, дояркою, пасла корів...

Після війни, мабуть, до 1949 року, директором радгоспу був болгарин Радаїв Юрій, який турбувався за своїх

працівників. Щоб люди вижили і не померли з голоду, він наказав скосити недозріле зелене жито, змолотити його і випікати хліб для усіх колгоспників.

Радгоспне господарство розросталось, та робочих рук не вистачало. Бригадир Завгородній поїхав на Західну Україну і завербував там багато чоловіків та жінок. Приїхали і сім'ями. І залишилися вже тут назавжди. Ксенія Козечко, Ганна Ягідка, Михайлина Вінник з двома сестрами - Софією та Зосимою.

Тетяна Назаренко працювала і товаришувала з Вірою Майстренко, Тетяною Микитенко, Уляною Півень. Багато років працювали на волах. А потім у Авангарді з'явився тракторець. Було ще 10 гарб, у кожної працівниці своя гарба. Техніки не було, тому на них перевозили і сіно, і солом, і бадилля, овочі, зерно. Після 1950 року з'явилися в радгоспі три трактори. Стало набагато легше працювати.

З 1946 до 1978 року управляючим другим відділенням був Іван Семенович Сєроух. Один з його нащадків сказав, що життєвий шлях Івана Семеновича

можна порівняти з життєвим подвигом і служінням ігуменії Єлисавети. Так самовіддано, по-господарські вміло, із знанням своєї справи він довгі роки працював на цій посаді. Радгосп Авангард славився найвищими показниками врожаїв.

Тетяна згадує трактористів: Гапанюка Бориса, Радченко Олександра, доярок: Параску Коваленко, Стопу Галину.

Коли помер чоловік мешканки села Рубанівського Марії Руденко, то Тетяна перебралась до неї жити, щоб доглянути хвору, немічну бабусю.

Коли вийшла на пенсію, то продовжувала працювати в радгоспі. Збирала помідори, допомагала в конторі, перебирала овочі.

Тетяна завжди говорила правду у вічі і не боялася нікого. Шанувала церкву, вірувала в Бога, співала у церковному хорі. Коли Тетяні виповнилось 82 роки, вона тяжко захворіла і потребувала стороннього догляду. До Тетяни перейшла жити Валентина Федорівна Рябікіна. Жінки разом і на городі порались і на дворі. Федорівна збудувала

глиняну кабицю, на якій вони варили смачні киселі, вареники, кукурудзу.

Допомогали доглядати за Тетяною Іларіонівною добрі люди з церковної громади рубанівського Покровського храму.

Тепер вона вже зовсім осліпла. Її водять до храму, приносять їжу, прибирають в кімнаті. І все було б гаразд, якби в кінці літа цього 2016 року не одрізали воду до церкви, яку свого часу до церкви і до хаток біля неї провів колишній голова колгоспу Іван Прокопович Ілющенко. Добра була людина в ті часи нелегкого відновлення життя розбитої, сплюндрованої церкви (без вікон, без дверей, в якій комуністи зробили склад МТС). Іван Прокопович був із сім'ї віруючих. Його мати і бабуса любили храм Покрови і були його парафіянами. Спочатку він працював агрономом, потім став головою. Був справедливим та уважним до робітників та потреб церкви. Після відкриття храму мешканці села Рубанівського та Вербівського згуртовано взялись допомагати відроджувати Красну

Церкву. Байдужих не було, усі брались до діла без примусу.

Майстер-будівельник 7 розряду Володимир Ситник з великим старанням сам вибілював щіткою вівтар і церкву. Володимир Ягідка та Володимир Горенко діставали фарбу та будматеріали в різних сільських магазинах, а потім і самі приймали активну участь в ремонтних роботах.

Добрими, щирими словами згадує Назаренко Тетяна вчителя фізкультури Захарчука Анатолія, якій чим міг допомагав церкві. А ще Олександр Радченко - син старости Красної церкви, Микола Баглай - працівник контори, Валентина Горенко.

Син Гната Хандоги, - співака з церковного хору, Григорій Гнатович Хандога привіз з Барнаула скло, фарбу для підлоги, замазку та різний реманент для ведення церковного господарства.

Зі слів Тетяни усі сільські жителі допомагали храму чим могли, кидали свою домашню роботу і працювали в церкві до пізньої ночі. Деякі дарували свої домашні ікони.

Отак дружно, з великим бажанням вкласти свою часточку любові у велику справу відбудови Божої Господи, сільські жителі відновили свій рідний храм Покрови.

А тепер хтось несподівано наприкінці серпня без повідомлення відрізав воду до церкви і до декількох хаток, що біля неї; хоч до ставка ходи вмиватися - і чого це, і хто це? Кажуть - пайщики. А ми хто? А церква? Поганий, недобрий вчинок, навіть соромно за тих людей, хто отаке вчинив. Це ніби вкрали добре діло, яке зробив колись Ілющенко. Та спасибі добрим молодим хлопцям з церковної громади, які самотужки вирішують це питання. Хай їм Бог помагає.

Не дивлячись на негаразди старечого життя, Тетяна не впадає у відчай, а й досі співає пісень, розповідає цікаві історії з життя села, церкви, монастиря. Вона зберегла до похилих літ ясний розум та гарну пам'ять. Вона всією душею вболіває за рідний серцю храм Покрови і молиться за Україну.

*З Тетяною Іларіонівною розмову вела
Людмила Клименко*

Дякує

Всечесніший отче Василю! Липневе число “Молодці Українці” вийшло у світ! І завдяки цьому молоде покоління дізнається про справжню історію і трагічну долю видатних постатей. Схиляю голову перед Вами і усіми, хто вложив свою працю і свій хист у видання цієї книжечки. Щиро дякую за багату і часто незнану інформацію.

Наскрізьним сюжетом липневого видання “Молодці Українці” став феномен України та особистостей, що виростили на тій щедрий на таланти землі. Яка велика трагедія для нації (а якщо глибше вдуматися - втрата генофонду), якщо лише 1937 рік забрав понад 1000 українців і серед них немало відомих талантів у розквіті творчих сил, які не дописали, не доспівали, не домалювали, не довиховали своїх маленьких народжених і ще ненароджених дітей, бо чужа окупантська рука підписувала вирок “до розстрілу”. Того ніколи не

можна забути!

Згадані нобелянти також не винні в тому, що свій розум, сили і талант віддавали чужій державі, а “не козацькому корінню”, де потрапили б у список “до розстрілу”.

Кожна постать викликає біль втрати: чи то Олени Теліги, чи Михайла Бойчука, чи Володимира Чеховського, чи Андрія Бандери... - все це непересічні особистості, їх знищували тому, що служили прикладом для інших.

Захоплююся багатством і різноманітністю інформації, люблю чистотою мови:

*“Освятий ще й мову свою, Україно!
Без рідної мови твої любі діти
Байстрятами будуть
у Божому світі”*

Хіба не прекрасні слова Михайла Пишного?!

З іронією, подекуди навіть з сарказмом, розвеселює читача розповідь Лесі Степовички про

Дніпропетровськ, оцю стару назву якого тепер навіть не порівняти з новою чудовою назвою міста - Дніпро! Інші вулиці, інші назви, інша ментальність. Гумор автора при кожному перейменуванні заслуговує щирої усмішки. І зовсім приємно на закінчення подає свою “феєрію” Юрій Фоменко. Редактори добрі психологи. Інформація книжки трагічна і сильна, упорядники постаралися закінчити її оптимістичним акордом, щоб вселити віру в силу майбутніх, що “знову оживають і сміються знову”.

Р. С. З запізненням вітаю з Днем народження дякона Павла Тепіна, бажаю успіхів у богословській, просвітницькій і редакторській роботі! Щоб доброта, діяльність, патріотизм і працездатність була такого ж рівня як у священика Василя Пишного!

*З вдячністю і повагою,
Зиновія Служинська, дійсний член НТШ.
18 серпня 2016 року*

* * *

Де ти, мій коню з Дніпра-Дунаю?
Заокоти мені, коню-птах!
Може, я долю свою заспіваю
Десь попід Каневом у житах.

Літаки минаючи й вокзали,
Над землею диблячись увисьь,
По дорозі серця ми скакали,
Теплий пил тривоги моїх куривсь...

І глибоким гордовитим ржанням
Крізь державні далі над Дніпром
Ти в'їржав у світ моє кохання
І заляк на кручі між дібров.

І коли у розпачу хвилину
Гриз я землю з болю у гаю,
Ти будив копитом Україну
Й журно ржав на молодість мою.

Де ти, мій товаришочку чалий?
За твоїм і за моїм життям
Ще тоді удвох ми помічали
Глибину життя і майбуття...

Буде тобі сіно, і до сіна,
І земля барвінкова, й поріг,
А мені — дружина й Україна,
Сто тривоги і тисяча доріг!

Михайло Вінграновський

Підготували:
священик Володимир Дерев'янка,
диякон Павло Тепін, Ігор Чечель,
Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов

Ілюстрації:
Світлана Арістова, Михайло Пишний,
Орест Скоп, Аманда Касс, Густав Клімт,
Антон Горцевич, Давид Мартіашвілі,
Робін Крейг Кларк, Юрій Журко,
Джоель Робінзон,
Володимир Єрмаков, Олексій Єрмаков,
та з інтернету

Книжка - дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992
naviky@ukr.net www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

